

SINTAXA LIMBII ROMÂNE

Bálint Mihály
Semestrul IV

NOȚIUNI GENERALE DE SINTAXĂ

Sintaxa este partea gramaticii care studiază propozițiile și fraza, precum și regulile de îmbinare a cuvintelor în propoziții și a propozițiilor în fraze.

I. Unitățile sintaxei

Comunicarea între oameni se face cu ajutorul cuvintelor, dar acestea nu sunt folosite în forma lor în care se află în dicționare, ci îmbinate în unități sintactice, adică în propoziții și în fraze. De exemplu: când spunem *a vizita, biblioteca, central, oraș* nu este clar ce vrem să comunicăm. Dacă vrem să alcătuim o comunicare corectă, trebuie să modificăm cuvintele în așa fel, încât ele să intre în relații sintactice unele cu altele. Astfel, cuvântul *a vizita*, care are un sens general, trebuie pus la un mod personal, la un anumit timp, număr și persoană, de pildă *am vizitat*, pentru a face din el o parte principală de propoziție. Între verbul *am vizitat* (cu funcție de predicat) și cuvântul *biblioteca* trebuie stabilit o legătură precisă pentru ca substantivul să arate ce am vizitat, devenind complementul direct al propoziției. Pentru aceasta avem nevoie de cazul acuzativ, forma articulată enclitic (cu articolul hotărât *-a*): *biblioteca*. Pentru ca adjectivul *central* să se potrivească cu substantivul determinat *biblioteca*, trebuie să realizăm acordul dintre cele două cuvinte: *centrală*, acesta devenind atributul propoziției. Cuvântul *oraș* trebuie pus în cazul genitiv pentru a-și îndeplini funcția de atribut substantival genitival pe lângă substantivul determinat *biblioteca*: *a orașului*. Astfel am obținut propoziția *Am vizitat biblioteca centrală a orașului*. Această comunicare poate fi completată și precizată, adăugându-i-se alte propoziții: *Am vizitat biblioteca centrală a orașului unde m-am întâlnit cu un vechi prieten și am discutat despre literatură*.

Prin urmare, unitățile sintactice sunt:

- a. *propoziția*,
- b. *fraza și*
- c. *părțile de propoziție*.

a. Propoziția este o unitate sintactică, o comunicare cu ajutorul unui singur predicat (verbal sau nominal).

De exemplu: Glasul pământului *pătrundea* năvalnic în sufletul flăcăului. (L. Rebreanu, Ion)

Bunicii mei *sunt strănepoți* acelor oameni. (M. Sadoveanu, Neamul Șoimăreștilor)

Sunt propoziții în care predicatul sau verbul copulativ al predicatului nominal se subînțelege: La așa cap, așa căciulă. (Folclor) – La așa cap *e bună* o așa căciulă.

b. Fraza este o unitate superioară propoziției, deoarece cuprinde mai multe propoziții, dintre care cel puțin una este principală.

De exemplu: Cei din față *simțiră*^{1/} că i-au pierdut urmele^{2/} și *grăbiră* în trap la un colț al malului,^{3/} de unde *începea* o pădure de plop pe o limbă de pământ îngustă.^{4/} (Fănuș Neagu)

Propoziția (1): propoziție principală, regentă față de propoziția 2, este în raport de coordonare copulativă prin conjuncția și cu propoziția 3;

Propoziția (2): - completivă directă, subordonată față de propoziția 1; elementul relațional este conjuncția subordonatoare că;

Propoziția (3) – propoziție principală, regentă față de propoziția 4, este în raport de coordonare copulativă cu propoziția 1 prin conjuncția și;

Propoziția (4) – propoziție subordonată atributivă, subordonată față de propoziția 3, elementul relațional este adverbul relativ de unde.

c. Părțile de propoziție – sunt cele mai mici unități sintactice din care se compune o propoziție. Acestea sunt de două feluri: **părți principale de propoziție** (subiectul și predicatul) și **părți secundare de propoziție** (complementul și atributul). Părțile de propoziție nu trebuie confundate cu părțile de vorbire. Trebuie reținut că numai **cuvintele noționale**, adică cele care au un sens lexical de sine stătător au funcție sintactică (substantivul, adjectivul, pronumele, numeralul, adverbul, verbul, interjecția), **prepoziția** și **articolul** ajută la formarea părților de propoziție, iar **conjunția** are exclusiv rolul de a lega unele unități sintactice între ele.

II. Raporturile sintactice

În cadrul propoziției se stabilesc anumite legături între cuvinte, iar în cadrul frazei se stabilesc anumite legături între propoziții. Aceste legături se numesc **raporturi sintactice**, care sunt:

1. **raporturi de interdependență (inerență) dintre subiect și predicat;**
2. **raport de coordonare;**
3. **raport de subordonare.**

1. Raportul de interdependență dintre **subiect** și **predicatul** este un raport specific, neîntâlnit în cazul celorlalte părți de propoziție. **Subiectul** este partea principală de propoziție despre care se spune ceva cu ajutorul predicatului, iar **predicatul** este partea principală de propoziție care arată **ce face, ce este, cine este, cum este** subiectul propoziției, adică predicatul spune ceva despre subiect. Astfel, în propoziția „**Porni luceafărul**”, cu ajutorul predicatului **porni** spunem ceva despre **luceafărul**, iar cu ajutorul subiectului **luceafărul** arătăm la cine se referă acțiunea **porni**. Aceste două părți de propoziție nu sunt în raport de coordonare între ele, nu sunt nici în raport de subordonare una față de alta, ci sunt în **raport de interdependență (sunt interdependente)**.

2. Raportul de coordonare are loc atât între: a. **părțile de propoziție de același fel** (adică în cadrul unei propoziții), cât și între: b. **propoziții de același fel** (adică în cadrul unei fraze).

a. **În propoziție** putem avea raport de coordonare între:

- **Componentele subiectului multiplu:** „Vin **țânțarii** lăutarii, **gândăceii**, **cărăbușii**.” (M. Eminescu)
- **Componentele numelui predicativ multiplu:** „**Tristă** și **albă**-i întinsa câmpie.” (Al. Macedonski)
- **Atribute de același fel:** „Aveau tălpile **negre**, **tăiate** și **pline** de răni.” (Eugen Barbu)
- **Complemente de același fel:** „Mămica țipa subțire, cerea să vândă **livada** și **pădurea**.” (M. Sadoveanu)

Raportul de coordonare între părțile de propoziție se realizează prin:

- **Joncțiune cu conjuncții și locuțiuni conjuncționale coordonatoare**, care pot fi:
  - **copulative:** **și, nici, iar**, etc. (Nu l-am văzut **nici** pe tata, **nici** pe mama. Ne-am plimbat pe străzi **și** pe alei.)
  - **adversative:** **dar, însă, iar**, etc. (E isteț, **dar** leneș. E o floare frumoasă, **însă** rară.)
  - **disjunctive:** **sau, ori, fie**, etc. (Mergi la film **sau** la teatru?)
  - **conclusive:** **deci, așadar, prin urmare, în concluzie**, etc. (Drumul este îngust, **deci** anevoios.)
- **Juxtapunere (parataxă, alăturare) prin virgulă:** Dan, Elena și Marin sunt colegi de clasă. La Zoo am văzut lei, elefanți, urși și păsări sălbatice.

Observații:

Sunt situații când raportul de coordonare se poate realiza și între două părți de propoziție diferite: *Atunci* și *acolo* lucrurile s-au petrecut la fel ca *acum* și *aici*. În această propoziție raportul de coordonare se realizează între complement circumstanțial de loc și de timp.

b. În frază putem avea raport de coordonare între:

- **două sau mai multe propoziții principale:** „Timpul mort *și-ntinde* trupul^{1/} și *devine* veșnicie.”^{2/}
- **două sau mai multe propoziții secundare (subordonate) de același fel:** Elevii din clasa a II-a *au învățat*^{1/} *să citească*^{2/} și *să scrie* în limba română.^{3/} (Propoziția (1) – principală, regentă pentru propozițiile (2) și (3), care sunt subordonate complete directe)
- **două propoziții subordonate diferite:** *Pleacă*^{1/} unde *vrea*^{2/} și când *vrea*.^{3/} (Propoziția 1- principală, regentă pentru propoziția 2, care este subordonată circumstanțială de loc și pentru propoziția 3, care subordonată circumstanțială de timp.)
- **o parte de propoziție și o propoziție subordonată acesteia:** Ploaia *rece*^{1/} și *care era mărunță*^{2/} ne-a udat complet.^{1/} (Propoziția 1- principală, propoziția 2 – subordonată atributivă, în raport de coordonare cu atributul *rece* din propoziția regentă.)

Raportul de coordonare în frază se realizează prin:

- **Joncțiune cu conjuncții și cu locuțiuni conjuncționale coordonatoare, care pot fi:**
  - **copulative** (raportul se numește raport de coordonare copulativă): *și, nici, iar, precum și, nu numai că ...dar(ci) și*, etc. (Bărbații s-au apropiat de animal,^{1/} iar femeile și-au continuat drumul.^{2/})
  - **adversative** (raportul se numește raport de coordonare adversativă): *dar, însă, iar, or, ci, numai că* etc. (L-am invitat și pe Ion,^{1/} dar el m-a refuzat.^{2/})
  - **disjunctive** (raportul se numește raport de coordonare disjunctivă): *sau, ori, fie, ori...ori, sau...sau*, etc. (Vii cu noi,^{1/} sau rămâi acasă?^{2/})
  - **conclusive** (raportul se numește raport de coordonare conclusivă): *deci, așadar, adtfel, prin umare, în concluzie, așa că*, etc. (Norii s-au risipit,^{1/} așadar va fi vreme bună.^{2/})
- **Juxtapunere** (alăturare, parataxă) *prin virgulă sau punct și virgulă*: Se agită,^{1/} vorbește,^{2/} deranjează colegii,^{3/} nu stă o clipă liniștit.^{4/})

Observații:

1. În frază poate exista și un **raport de incidență**, propoziția numindu-se **propoziție incidentă**, când aduce o comunicare suplimentară și care nu face parte din structura comunicării. De exemplu: Mă tem, *spuse Ion în sinea lui*, că nu se va sfârși cu bine povestea aceasta.
2. Există și situații când construcția incidentă este o parte de propoziție; acestea se numesc „**cuvinte de umplutură**” (G.A., II. p. 425). De exemplu: Am găsit, *din nefiricire*, un vagon de clasa a II-a la coada trenului.

3. Raportul de subordonare (de dependență)

Raport de subordonare putem avea: **a. în propoziție** și: **b. în frază**

- a. **Raportul de subordonare în propoziție** se realizează între un **atribut, complement sau element predicativ suplimentar** și un **element regent**. Deci, între un determinat și un determinant.

Elementele regente pot fi:

- **Pentru atribut:** substantiv, pronume, numeral. Exemple: **Caietul de română** este corectat. (S – atr.) **Toate acestea** vor fi rezolvate. (atr. – P.) **Trei dintre ei** sunt matematicieni. (N – atr.)
- **Pentru complement:** verb, adverb, adjectiv, interjecție.

- **Pentru element predicativ suplimentar:** verb sau interjecție și un substantiv sau pronume. Exemplu: **Îl știu deștept.** (v – Eps)

- ***Flexiunea cuvântului*** cu funcția de atribut și/sau complement și regimul cazual al acestuia:

Cd

p.subord.

5

A văzut¹/ și mi-a povestit²/ ce s-a întâmplat acolo.³/
 pp. regenta pp. regenta prop. subord.
 propoziției 3 propoziției 3

Propoziția regentă poate fi întreruptă pentru ca, între elementele ei, să se intercaleze o altă propoziție subordonată:

Filmul¹/ pe care l-am văzut aseară²/ mi-a plăcut.¹/
 pp. p.subord. pp.

- **Unele propoziții regente sunt insuficiente sau incomplete**, deoarece impun prezența unei subordonate (subiective, predicative sau complementive directe):

Se zice¹/ că va ploua.²/ Întrebarea este/¹ dacă va veni.²/ El nu poate¹/ să vină.²/
 p.insuf. SB. P.insuf. PR. P.insuf. CD.

Raportul de subordonare în frază se realizează prin:

- **Joncțiune cu:**

- **Conjunctii subordonatoare:** că, să, ca să, căci, deoarece, fiindcă, deși, încât, întrucât, de, dacă, etc. Exemple: Elevul știe¹/ să citească.²/
 Pp. P.subord.

Merg la teatru¹/ deoarece îmi place spectacolul.²/
 Pp. P. subord.

- **Locuțiuni conjuncționale subordonatoare:** pentru că, cu toate că, măcar că, fără să, până să, măcar să, chiar dacă, chiar să, chiar de, din cauză că, din pricină că, după ce, până ce, îndată ce, din moment ce, ori de câte ori, câtă vreme, ca și când, ca și cum, după cum, etc.

Exemple: Cu toate că n-a venit,¹/ nu m-am supărat.²/
 P.subord. Pp.

După ce am citit,¹/ am înțeles problema.²/
 P.subord. Pp.

- **Pronume (adjective pronominale) relative:** care, cui, cine, ce, cât, cel ce, cel care, cele ce, cei ce, ceea ce, etc.

Exemple: Nu se știe¹/ cine a spart geamul.²/ Cel ce nu învață¹/ nu știe.²/
 Pp. P.subord. P-subord. Pp.

- **Unele pronume (adjective pronominale) nehotărâte:** oricât, oricine, oricare, orișicare, etc.

Exemplu: Oricât mi-ai spune¹/ nu te cred.²/
 P.subord. Pp.

- **Adverbe relative:** unde, când, cum, cât, încotro, precum, etc.

Exemplu: Am procedat¹/ precum mi-ai spus tu.²/
 Pp. P.subord.

- **Adverbe nehotărâte compuse:** oricând, oriîncotro, oriunde, oricum, orideunde, etc.

Exemplu: Oriîncotro te uiți,¹/ vezi locuri minunate.²/
 P.subord. Pp.

Observații:

1. Pronumele și adjectivele pronominale nehotărâte nu au întotdeauna valoare de conjuncție.

Exemple: El nu este **oricine**. Acceptă **orice**. **Oricine** poate veni.

N.pred. Cd Sb

2. Adverbele nehotărâte nu au întotdeauna valoare de conjuncție. Exemple: **Oriunde** se simte bine. **Oricând** poate veni.

Cct

3. Unele adverbe relative pot avea dublă valoare: pot introduce diferite subordonate și pot îndeplini diferite funcții sintactice. De exemplu: Am procedat¹/ cum mi-ai spus.²/

Cum l-am văzut,¹/ l-am recunoscut.²/
Pp. Scm (modală)
Sct Pp. Fs:Ccm
Fs: Cct

- **Juxtapunere (parataxă) prin virgulă:** Exemplu: *Ai carte,¹/ ai parte.²/*
P.subord. Pp.
- **Topică:** Exemple: *Să fii tânăr¹/ înseamnă²/ să ai idealuri.³/*
SB Pp PR
Să ai idealuri¹/ înseamnă²/ să fii tânăr.³/
SB Pp PR

III. Clasificarea propozițiilor

Propozițiile se clasifică după următoarele criterii:

- a. **După structura lor**
- b. **După aspectul afirmativ sau negativ al predicatului propoziției**
- c. **După scopul comunicării**
- d. **După sensul, înțelesul pe care îl au în frază**
- e. **După rangul pe care îl au în frază**

a. Clasificarea propozițiilor după structură

Ținând seamă de structură, de modul de organizare, de funcțiile sintactice ale părților care alcătuiesc enunțul, propozițiile pot fi **analizabile** și **neanalizabile**.

- **Propoziția analizabilă** este alcătuită din părți de propoziție distincte din punctul de vedere al funcției lor sintactice, iar structura lor poate fi analizată. Propoziția analizabilă poate fi *simplă* sau *dezvoltată*.
  - **Propoziția simplă** este alcătuită din părțile principale ale propoziției: din **subiect** și **predicat**. Uneori însă una dintre ele poate lipsi. Exemple: **Privighetoarea cântă.** (*privighetoarea* – subiect; *cântă* – predicat) **Ninge.** (propoziție alcătuită doar din predicat)
  - **Propoziția dezvoltată** cuprinde, în afară de subiect și predicat, una sau mai multe părți secundare de propoziție. Exemplu: **Eu nu cunosc înțelegere mai bună ca asta.** (I. Slavici) Acest enunț în afară de subiect (*eu*) și predicat (*nu cunosc*) cuprinde și un complement direct (*înțelegere*), un atribut adjectival propriu-zis (*mai bună*) și un complement circumstanțial de mod comparativ (*ca asta*).
- **Propoziția neanalizabilă** este un enunț care nu poate fi analizat din punctul de vedere al organizării sintactice, deoarece nu se poate recunoaște funcția sintactică a părților componente. Propozițiile neanalizabile sunt alcătuite din interjecții, adverbe afirmative sau negative sau substantive în vocativ. De exemplu: - **Las'că știi eu...**

- **Ei?** (I.L.Caragiale) Interjecția *ei*

nu poate fi analizată sintactic, deși alcătuiește o propoziție.

b. După aspectul afirmativ sau negativ al predicatului propoziției

După aspectul predicatului, propozițiile sunt de două feluri: **afirmative** și **negative**.

Cele două propoziții se deosebesc în aceea că cea negativă conține o negație pe lângă predicat, de obicei adverbul **nu**, în timp ce propoziția afirmativă nu are această marcă specială.

Exemple: La noi **sunt** codri verzi de brad. (O. Goga) – propoziție afirmativă;

Timpul pierdut **nu se** mai **întoarce**. (Folclor) – propoziție negativă

Observații:

1. Ideea de negație este exprimată și prin alte cuvinte cu înțeles negativ:

- **prin pronume negative:** nimeni, nimic, niciunu, niciuna;
  - **adjective negative:** niciun, nicio,
  - **conjuncția negativă:** nici
  - **adverbe negative:** niciunde, niciodată, nicicum, nicăieri, etc. Aceste cuvinte cu sens negativ în structura propoziției sun însoțite de adverbul negativ **nu**. Ex: *Nimica nu-i fără osteneală*.
2. În folclor și la unii scriitori anumite cuvinte cu sens negativ apar fără adverbul negativ **nu**:
Nici ploaia îl udă, *nici* soarele îl arde. (Folclor)
3. Unele propoziții cu sens afectiv introduse prin adverbul relativ **unde** urmat de negația **nu** sunt afirmative, nu negative: Și **unde nu** s-au adunat o mulțime de băieți și fete la școală, între care eram și eu.... (Ion Creangă) – sensul propoziției este că **tocmai s-a adunat** o mulțime de băieți și fete la școală.
4. Câteodată, două negații dintr-o frază dau împreună o afirmație; este vorba de negarea negației: *Nu pot să nu te admir* – adică trebuie să te admir.

c. După scopul comunicării

Prin limbaj, oamenii urmăresc diverse scopuri comunicative: să facă aserțiuni legate de lumea reală (*Clima la noi este temperată.*); să-i determine pe ascultători să facă anumite acțiuni, dând ordine, porunci, sfaturi, rugăminți (*Nu vă aplecați afară prin geamul trenului!*); să solicite un răspuns din partea interlocutorilor (*Ce ați învățat pentru astăzi?*); să-și ia angajamente pentru acțiunile din viitor (*Promit să vin la timp altă dată.*); să-și exprime emoțiile, sentimentele (*Ce zi minunată e astăzi!*); să producă prin cuvinte o schimbare în lumea reală, creând o nouă realitate (*Vă declar căsătoriți.*), etc. Deci, în procesul comunicării, oamenii produc diferite acte de vorbire:

- **representative** – acte de vorbire prin care este reprezentată realitatea în plan discursiv;
- **directive** – acte de vorbire prin care se dau directive, ordine, porunci, rugăminți;
- **întrebări** – acte de vorbire prin care se formulează întrebări;
- **promisive** – acte de vorbire prin care se fac promisiuni;
- **expresive** – acte de vorbire prin care sunt exprimate emoții, atitudini, stări;
- **declarative** – acte de vorbire prin care se fac declarații, etc.

Limbile dispun de **structuri sintactice specializate** (propoziții și fraze), care, împreună cu **intonația**, semnalizează scopul comunicativ al vorbitorului (al emițătorului de mesaj):

- **Structuri enunțiative** (numite și asertive): Elevii sunt atenți. / Elevii sunt atenți când le vorbește profesorul.
- **Structuri interogative:** Sunt atenți elevii? / Sunt atenți elevii când le vorbește profesorul?
- **Structuri imperative:** Elevi, fiți atenți! / Elevi, fiți atenți când vă vorbește profesorul!
- **Structuri exclamative:** Ce elevi atenți! / Ce atenți sunt elevii când le vorbește profesorul!

Pornind de la corelația dintre actul de vorbire și structura sintactică a enunțului, după scopul comunicării, propozițiile pot fi:

- c.1. Propoziții enunțiative (enunțuri asertive);**
- c.2. Propoziții interogative;**
- c.3. Propoziții imperative;**
- c.4. Propoziții exclamative.**

c.1. Propoziții enunțiative (enunțuri asertive)

Propoziția enunțiativă (asertivă) comunică ceva despre un obiect sau un fenomen, dă o informație referitoare la producerea unui eveniment, care poate fi calificat ca adevărat sau fals, în urma raportării la starea de fapt corespunzătoare. Enunțurile asertive reprezintă enunțurile fundamentale ale oricărei limbi naturale. Ele au caracter structurat și, fie propoziții, fie fraze, au drept scop să informeze interlocutorul în legătură cu anume eveniment, chiar

dacă informația transmisă nu este nouă. Astfel, se pot formula enunțuri de tipul ***Dunărea este un fluviu.*** sau ***Dunărea este un fluviu european care traversează și România.*** care transmit interlocutorului informații general cunoscute. În alte situații de comunicare, emițătorul poate transmite sub formă asertivă o informație despre care este sigur că este cunoscută de interlocutor, dar strategia adoptată de el îi facilitează menținerea unor forme de cooperare și respectarea unor norme de politețe în descursul comunicării. Astfel, un enunț de forma ***Știi că trebuie să-mi predai lucrarea.*** poate fi utilizat de cineva față de un subaltern în locul unui enunț imperativ ca ***Trebuie să-mi predai lucrarea!*** sau ***Predă-mi lucrarea!***

c.2. Propoziții interogative

Enunțurile interogative sunt structuri (propoziții sau fraze) specializate pentru a formula întrebări. O propoziție cu structură interogativă însă nu servește întotdeauna la formularea unei întrebări la care locutorul așteaptă un răspuns de la interlocutor. De exemplu, prin propoziția ***Cine a mai pomenit așa ceva?*** nu se exprimă o întrebare, ci o aserțiune: ***Nimeni nu a mai pomenit așa ceva.*** Pe de altă parte, vorbitorii pot lansa întrebări și prin ***structuri non-interogative.*** De exemplu, întrebarea „***Cine ți-a spus asta?***” poate fi formulată și prin structura enunțiativă ***Vreau să știu cine ți-a spus asta.***

Există trei tipuri de structuri interogative:

- i. Interogative totale;***
- ii. Interogative parțiale;***
- iii. Interogative alternative.***

i. Interogative totale

Prin enunțurile interogative totale locutorul îi solicită interlocutorului să dea un răspuns de tipul ***da / nu:*** ***Ți-a plăcut prăjitura?*** – Da. / Nu., ***Vrei să mergem la film după ce terminăm lecțiile?*** – Da. / Nu.

Organizarea sintactică a interogativelor totale este, în linii mari, aceeași cu a propozițiilor / frazelor enunțiative. O deosebire față de enunțiative apare când subiectul propoziției interogative este exprimat: în topica standard, ***subiectul este postpus predicatului.*** ***Au venit musafirii? S-au terminat cursurile? Vorbește cineva la telefon?***, etc. Dialectal, arhaic, poetic, poate apărea, ca marcă specifică structurilor interogative, inversiunea verb – auxiliar: ***Văzut-ai? Auzitu-l-ai cum vorbește?***

Trăsura distinctivă a enunțurilor interogative în raport cu cele enunțiative este ***intonția ascendentă***, marcată grafic prin semnul întrebării la sfârșitul enunțului interogativ. În cadrul enunțului interogativ, unul din cuvinte poartă „***emfaza interogativă***”, adică este accentuat:

- ***Vrei*** să mergem la film după ce terminăm lecțiile?
- Vrei ***să mergem*** la film după ce terminăm lecțiile?
- Vrei să mergem ***la film*** după ce terminăm lecțiile?
- Vrei să mergem la film ***după ce*** terminăm lecțiile?
- Vrei să mergem la film după ce ***terminăm*** lecțiile?
- Vrei să mergem la film după ce terminăm ***lecțiile?***

Dacă interlocutorul vrea să dea alt răspuns decât ***da / nu*** la întrebarea locutorului, această intenție solicită implicit și o precizare legată de un constituent din enunțul interogativ, dar predicatul propoziției principale rămâne același. Acest subtip de întrebări totale se aseamănă cu întrebările parțiale:

De exemplu: - Vrei ***să mergem*** la film după ce terminăm lecțiile?

- Nu vreau ***să mergem*** la film după ce terminăm cu lecțiile. Vreau ***să stăm*** acasă.
- Vrei să mergem ***la film*** după ce terminăm lecțiile?
- Nu vreau să mergem ***la film*** după ce terminăm cu lecțiile. Vreau să mergem ***la cofetărie*** după ce terminăm cu lecțiile., etc.

ii. Interogative parțiale

Prin enunțurile interogative parțiale locutorul îi solicită interlocutorului să dea un răspuns prin care precizează o variabilă conținută în întrebare, reprezentată de cuvântul interogativ: **Ce** faci mâine?, **Unde** pot cumpăra un bilet de tramvai?, **Cu cine** va sosi mama?, **Cum** rezolvăm situația? etc.

Marca distinctivă a interogativelor parțiale este prezența unui „**cuvânt interogativ**”: **pronume/ adjectiv interogativ** (cine?, ce?, care?, cât?, al câtelea?, etc.); **adverb interogativ** (unde?, când?, cum?,) și **locuțiunea adverbială de ce?**. Cuvântul interogativ are rolul de a circumscrie semantic răspunsul așteptat și poate viza orice parte de propoziție: subiect, complement, atribut, circumstanțial:

Exemple: **Cine** vine mâine la noi? – răspunsul așteptat este un subiect;

Ce mănânci? – răspunsul așteptat este un complement direct;

Unde mergem mâine? – răspunsul așteptat este un circumstanțial de loc;

Când te întorci? – răspunsul așteptat este un circumstanțial de timp;

Ce fel de om este Ion? – răspunsul așteptat este un atribut, etc.

De cele mai multe ori, enunțurile interogative parțiale se construiesc cu un singur cuvânt interogativ. Există însă și **interogative multiple**, construite cu două (rareori cu mai multe) cuvinte interogative juxtapuse sau coordonate copulativ: **Cine ce** a făcut?, **Cine unde** s-a dus?, **Care cui** i-a dat invitația?, **Cine de ce** s-a supărat?, **Unde și când** ne întâlnim?, **Unde și cum** ne distrăm?, **Cine cui** a povestit?, **Cine ce cui și de ce** a mințit?, etc.

Interogativele parțiale au o particularitate comună cu interogativele totale: subiectul, dacă este exprimat, apare, în topica standard, după predicat: Despre cine ați vorbit **voi** acolo?, Când sosește **bunica?**, etc.

Interogativele parțiale au o **linie intonațională descendentă**, comună cu a enunțurilor asertive și cuvântul interogativ poartă accentul.

iii. Interogative alternative

Prin enunțurile interogative alternative locutorul (vorbitorul) îi solicită alocutorului (interlocutorului) să selecteze unul (mai multe) dintre elementele prezentate ca opțiuni posibile: - Vii **luni sau marți?** - **Plecî sau mai stai?**

- (Vin) **luni.**

- **Plec** acum.

Sunt structuri bazate pe **coordonare disjunctivă (ori, sau)**, realizată la nivel de propoziție, între două / sau mai multe cuvinte care îndeplinesc aceeași funcție sintactică sau la nivelul frazei, între două / mai multe propoziții care ocupă aceeași funcție sintactică.

Exemple: Citești cu mai multă plăcere **povestiri, nuvele sau romane?** – propoziție;

Îți **scrii** tema,¹ / **citești** o nuvelă² / sau **te uiți** la televizor?³ – frază.

Propozițiile coordonate sunt uneori simetrice: una pozitivă, alta negativă (**Dormi sau nu dormi?**) sau construite cu verbe aflate în relație de antonimie (**Intri sau ieși?**)

Aspectele care pot fi prezentate ca alternative sunt:

- **Predicatele sintactice:** Citești sau te joci?, Pleci sau rămâi?, etc.;
- **Actanți implicați în predicție:** Mănânci **mere** sau **pere**?, Te gândești **la film** sau **la carte?**, etc.;
- **Circumstanțe din grupul verbal:** Vrei să afli **când** sau **cum** ajungi acolo?;
- **Atribute:** Vrei cafea **mare** sau **mică**?
- **Gradul de probabilitate a unei acțiuni:** **Probabil** sau **sigur** vine?
- **Categorii logico-semantică (modul, timpul, persoana):** **Venise** sau **veniseră?**, **Va** sau **ar veni?**, **Ai** sau **ați plecat?**, etc.

Interogativele alternative au o linie intonațională compusă **ascendent – descendent**.

c.3. Propoziții imperative

Enunțurile imperative exprimă un ordin, o comandă, un îndemn, o interdicție, intenția comunicativă a locutorului fiind de a-l îndemna pe interlocutor să acționeze într-un anumit fel.

Modul de realizare a actelor imperative este *direct* sau *indirect*.

Imperativele directe reprezintă rezultatul unor acte directive care se realizează fără ajutorul (medierea) altor acte. Enunțurile imperative directe apar sub forma unor enunțuri simple sau complexe: *Vino!*, *Să mergem de aici!*, *Vino la mine!*, etc.

Imperativele indirecte sunt formulate în cadrul unor acte realizate mediat, mai precis al unor acte asertive (enunțative): *E bine să pleci de aici.*, al unor întrebări: *Vrei să pleci de aici?* (cu accent pe forma verbală regentă *vrei*).

Modurile verbale predicative din structurile sintactice proprii enunțurilor imperative reprezintă un factor în funcție de care se disting două subclase:

- **Structuri cu predicatele realizate prin forme verbale la moduri personale** și
- **Structuri realizate prin forme verbale nepersonale.**

Modurile personale cu care se pot construi enunțuri imperative sunt: **imperativ** (*Vino repede!*, *Taci din gură!*), **indicativ** (*Vii repede!*), **conjunctiv** (*Să vii repede!*).

Formele verbale nepersonale sunt: **infinitivul** (*A nu se deschide geamul!*) și **supinul** (*De revăzut acest exercițiu!*).

În structurile sintactice imperative cu predicatele exprimate prin verbe la moduri personale, **persoana verbului** reprezintă un alt factor de diferențiere a diverselor tipuri de enunțuri imperative:

- Persoana a II-a singular și plural pentru modul **imperativ**: *Spune!*, *Spuneți!*, *Citește!*, *Citiți!*, etc.;
- Persoana a II-a singular și plural și persoana I plural, pentru structurile construite cu **indicativ**: *Răspunzi!*, *Răspundeți!*, *Mergem mai departe!*, etc.;
- Persoana I plural, persoana a II-a singular și plural, persoana a III-a singular și plural, pentru structurile cu modul **conjunctiv**: *Să mergem acolo!*, *Să pleci imediat de aici!*, *Să plecați cât mai repede!*, *Să vorbească el!*, *Să citească ele!*, etc.

c.4. Propoziții exclamative

Enunțurile exclamative aparțin construcțiilor de tip afectiv și exprimă o stare afectivă a locutorului în legătură cu un eveniment care l-a emoționat, l-a surprins, l-a nemulțumit, i-a stârnit admirația, etc.

Enunțurile exclamative se structurează diferit în funcție de mai mulți factori:

- În funcție de linia intonațională;
- În funcție de organizarea lor sintactică marcată prin prezența anumitor componente adjectivale sau adverbiale asociate frecvent cu tipare sintactice de gradare și de intensitate;
- În funcție de prezența interjecțiilor și a unor elemente exclamative;
- În funcție de modificările de topică.

Contururile (liniile) intonaționale ale enunțurilor exclamative sunt foarte diversificate. Aproape orice structură sintactică poate fi rostită exclamativ. Se deosebesc, astfel, între ele din punct de vedere intonațional enunțuri ca: *Nu am cuvinte să exprim o asemenea răutate!*, *I-a promovat și pe ei?!*, *Scria repede!*, *Are și el un umor!*

În enunțurile exclamative, **interjecțiile** sunt foarte frecvente: *Ah!*, *Ce greu este pachetul acesta!*, *Of, ce m-ai bucurat!*

Prezența unor **elemente de natură adjectivală sau adverbială** este asociată, de cele mai multe ori, cu anumite tipare sintactice exprimând cantitatea sau intensitatea: *Ce gustoase sunt fructele acestea!*, *Ce de cărți ai pe raft!*, *Cât de corect scrie românește!*, *Atât de ușor a rezolvat totul!*, etc.

Elementele exclamative *că, ce, cât (de), cum (de), așa (de), atât (de)* sau forma populară *unde nu* se întâlnesc frecvent în structurile exclamative: *Cât muncește!*, *Că proastă mai ești!*, *Unde nu începe să toarne!*, etc.

Modificările de topică față de forma asertivă a acelorași enunțuri au rolul de a transforma un enunț asertiv într-unul exclamativ:

Este frumos. / *Frumos (mai) este!*; El ajunge inginer. / *Inginer ajunge el!*, A devenit cum își dorea. / *Cum își dorea a devenit!*

d. După sensul, înțelesul pe care îl au în frază

După înțelesul pe care îl au în cadrul unei fraze, propozițiile sunt de două feluri:

- *propoziții principale* și
- *propoziții secundare*.

Propoziția principală are singură un înțeles de sine stătător, un sens clar.

De exemplu: *Mă duc la teatru*, pentru că îmi plac piesele de teatru.

Sandu, cu care m-ai văzut ieri pe stadion, *este un băiat cumsecade*.

Propoziția secundară nu are singură un înțeles de sine stătător, un sens clar și trebuie pusă în mod obligatoriu în relație cu o propoziție principală.

De exemplu, propozițiile: *unde m-am născut, pentru că am mult de învățat, să cumpăr legume proaspete* vor căpăta un înțeles (alocutorul va înțelege ce vrea să comunice locutorul) când intră în relație cu următoarele propoziții principale: *Am revăzut satul* unde m-am născut., *Nu mă duc la film*, pentru că am mult de învățat., *M-am dus la piață* să cumpăr legume proaspete.

e. După rangul pe care îl au în frază

După rangul pe care îl au în frază, propozițiile sunt de două feluri:

Propoziții regente și

Propoziții subordonate.

Propozițiile regente sunt acele enunțuri care „comandă” acțiunea altei (altor) propoziții din structura frazei, cărora li se supun, prin conținut, alte propoziții.

Propozițiile subordonate sunt acele enunțuri care, prin conținut, depind de o propoziție regentă, aceasta putând fi o propoziție principală sau secundară.

Exemplu: *Am hotărât¹ / să învăț pe de rost poezia² / despre care profesorul ne-a vorbit.³*

Propoziția (1) – principală, regentă față de propoziția (2);

Propoziția (2) – secundară, subordonată propoziției (1), regentă față de propoziția (3);

Propoziția (3) – secundară, subordonată propoziției (2).

Din alt punct de vedere al relațiilor de sens, propozițiile mai pot fi:

Propoziție incidentă (în frază) – este independentă de contextul celorlalte propoziții și poate lipsi din comunicarea respectivă: *Ăsta îmi pare om rău – își zise în sinea lui – și și-a continuat drumul.*

Propoziție intercalată (tot în frază) – este acel enunț, care se intercalează între părțile de propoziție ale unei alte propoziții, aducând precizări, completări la sensul uneia dintre părțile propoziției principale sau regente:

Omul¹ / *pe care îl vezi²* / nu este un oricine.¹

Propoziția (1) – este propoziție principală, regenta propoziției (2)

Propoziția (2) – este propoziție subordonată atributivă, intercalată între părțile propoziției (1), elementul regent este *omul*;

Mi-ai spus¹ / că,² / *dacă sunt ascultător toată săptămâna,³* / sâmbătă mergem la munte.²

Propoziția (1) – este propoziție principală, regenta propoziției (2)

Propoziția (2) – este propoziție subordonată, regenta propoziției (3)

Propoziția (3) – este propoziție subordonată, intercalată între părțile propoziției (2), exprimă o condiție a realizării acțiunii propoziției regente.

Verificați-vă cunoștințele!

1. Arătați care sunt regenții cuvintelor scrise cu litere cursive și spuneți prin ce mijloace se realizează raporturile sintactice dintre regenți și determinanții lor:

- a. Grădina *de flori galbene* de la capătul lujerului s-a schimbat acum într-o minge *de puf*.
- b. Malurile *drepte* și *uscate* fug îndărăt.
- c. El duce *regelui răspuns*.
- d. Cartea *colegului de bancă e nouă și frumoasă*.
- e. Ghiță rămase câțva timp *încrămenit* și cu ochii *țintiți la dânsul*.

2. Comentați mijloacele de realizare a raporturilor sintactice (flexiunea și joncțiunea) din propozițiile:

- a. Omul bun după fapte se cunoaște.
- b. În călătoria lui spre miazănoapte, Oltul întinerește, o dată cu vechile cetăți, cărămidăriile.
- c. Femei și fete cu cațaveici de vulpe și cu fustă de lână, dungate cu vrăste galbene și roșii pe fund negru, veneau la liturghie.

3. Aflați subiectele și predicatele, comentați raportul de interdependență dintre ele:

- a. Greșelile acestea îți fac un urât nume.
- b. Zările de farmec pline / Strălucesc în luminiș...
- c. Somnoroase păsărele pe la cuiburi se adună.
- d. Sara pe deal buciul sună cu jale.
- e. Să mă aștepți la colțul străzii.

4. Delimitați frazele în propoziții și stabiliți, apoi, propozițiile regente și cele subordonate:

- a. Stau și mă gândesc la vremurile ce au trecut ca o suflare de vânt.
- b. Mă-nchin la soarele-nțelept / Că sufletu-i fântână-n piept, / Și roata albă mi-e stăpână, / Ce zace-n sufletul-fântână.
- c. Cine adună la tinerețe are la bătrânețe.
- d. M-a întrebat cine mai merge în excursie cu noi.

5. Construiți două fraze cu propoziții principale coordonate de care să depindă propoziții subordonate introduse prin pronume relative și adverbe relative.

Model: I-am invitat pe colegii **cu care** mă înțeleg bine și ne-am distrat **unde** am găsit loc.

6. Spuneți care **și** leagă părți de propoziție coordonate și care leagă propoziții coordonate: Dar ce-mi bat capul cu craii și cu împărații și nu-mi caut de copilăria petrecută în Humulești și de nevoile mele.

6. Stabiliți felul propozițiilor după toate criteriile de clasificare:

- a. Ce zi minunată am avut ieri!
- b. Vii cu mine sau pleci cu ceilalți?
- c. Cine învață regulat, este atent la cursuri nu poate să nu reușească la examen.

IV. Corespondența dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate

a. Legătura dintre cele două părți ale sintaxei

Între sintaxa propoziției, care studiază regulile de îmbinare a cuvintelor în propoziții, și sintaxa frazei, care studiază regulile de îmbinare a propozițiilor în fraze, există **multe asemănări**:

- Cele două părți ale sintaxei au două raporturi (relații) comune: raportul de coordonare și raportul de subordonare.
- Raportul de coordonare se stabilește între unități sintactice de același fel atât în propoziție, cât și în frază: între două părți de propoziție de același fel la nivel de propoziție și între două propoziții de același fel la nivel de frază. (Există însă și excepții.)
- Raportul de coordonare se exprimă în ambele situații prin conjuncții și locuțiuni conjuncționale coordonatoare (avem joncțiune) și prin juxtapunere (parataxă, alăturare prin virgulă).
- Raportul de subordonare se stabilește, în ambele situații (și în propoziție și în frază), între o unitate sintactică (parte de propoziție secundară, respectiv propoziție secundară) și termenul regent, fiind diferite însă modalitățile de exprimare.

b. Corespondența dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate

Pornind de la legătura strânsă dintre cele două părți ale sintaxei, se poate observa că între părțile de propoziție și propozițiile subordonate există **următoarele corespondențe**:

- Orice propoziție subordonată corespunde unei părți de propoziție, îndeplinind, în frază, funcția acesteia pe lângă un termen regent (cuvânt determinat) din propoziția regentă.
- Propozițiile subordonate au denumiri derivate din denumirile părților de propoziție echivalente.
- Deși subordonatele sunt toate secundare, realizând un raport de subordonare, ele nu corespund numai părților secundare de propoziție, ci există două tipuri de subordonate care corespund unei părți principale de propoziție: subordonată subiectivă, care ține locul subiectului din propoziția regentă și subordonată predicativă, care exprimă numele predicativ al predicatului nominal din propoziția regentă.
- Nu există o propoziție care să țină locul unui predicat verbal sau al unui verb copulativ.
- Propozițiile subordonate răspund la aceleași întrebări, realizează același raport și au același termen regent ca și părțile de propoziție cărora le corespund (pe care le înlocuiesc).

c. **Expansiunea** și contragerea

Având în vedere corespondența dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate, primele pot fi transformate în subordonate, iar cele din urmă în părțile de propoziție corespunzătoare.

Transformarea părților de propoziție în subordonatele corespunzătoare se numește expansiune. În procesul de expansiune apar **un predicat** (pentru că apare o propoziție) și **un element subordonator** (pentru că propoziția primită este subordonată).

Predicativizarea (apariția predicatului) se realizează prin următoarele procedee:

- Trecerea verbului de la un mod nepersonal (nepredicativ) la un mod personal (predicativ):

Nu poate **veni**.

Ce nu poate? Cd

Nu poate¹/ **să vină**.²/

Ce nu poate? CD (subordonată completivă directă)

- Adăugarea (inserțiunea, includerea) verbelor operatorii (verbe copulative sau auxiliare) **a fi, a avea:**

Omul **cinstit** nu minte.

Om¹/ **care este cinstit**²/ nu minte.¹/

Care om? atr.

Care om? AT

- Înlocuirea substantivului, adjectivului, adverbului printr-un verb la un mod predicativ:

Trenul circulă **fără oprire.**

Trenul circulă¹/ **fără să oprească.**²/

Cum circulă? Ccm

Cum circulă? CM (subord. modală)

- Repetarea (anticiparea sau reluarea) în subordonată a verbului dominant din regentă:

Învăță **ca și tine.**

Învăță¹/ **cum înveți și tu.**²/

Cum învață? Ccm

Cum învață? CM (subordonată modală)

Transformarea (restrângerea) propozițiilor subordonate în părțile de propoziție corespunzătoare se numește contragere. În procesul de contragere dispar predicatul și elementul subordonator, deoarece dispare propoziția subordonată.

Principalele procedee de **depredicativizare** (dispariția predicatului) sunt:

- Trecerea verbelor de la un mod predicativ la un mod nepredicativ:

Când se plimba prin parc,¹/ s-a întâlnit cu colegii.²/

CT Când s-a întâlnit?

Plimbându-se prin parc, s-a întâlnit cu colegii.

Cct Când s-a întâlnit?

- Înlăturarea verbelor operatorii a fi, a avea, când structura predicativă le conține:

Om¹/ **care este cinstit**²/ este apreciat.¹/

Om¹ **cinstit** este apreciat.

Care om? AT

Care om? atr.

- Înlocuirea **verbului cu funcție de predicat printr-un substantiv (nominalizarea verbului), printr-un adjectiv (adjectivizarea verbului) sau printr-un adverb (adverbializarea verbului):**

S-a trezit¹/ **când a răsărit soarele.**²/

S-a trezit **la răsăritul** soarelui.

Când s-a trezit? CT

Când s-a trezit? Cct

Ea este o fată¹/ **care ascultă.**²/

Ea este o fată **ascultătoare.**

Ce fel de fată? AT

Ce fel de fată? atr.

El vorbește¹/ **cum vorbesc oltenii.**²/

El vorbește **olteneste.**

Cum vorbește? CM

Cum vorbește? Ccm

- Înlăturarea verbului predicativ din subordonată când acesta este identic cu cel din regentă:

El desenează¹/ **cum desenează și celălalt.**²/

Cum desenează? CM

El desenează **ca și celălalt.**

Cum desenează? Ccm

V. Părțile de propoziție și subordonatele corespunzătoare

Subiectul (Sb)

Definiția	<p>Subiectul este partea principală de propoziție despre care se spune ceva cu ajutorul predicatului. Subiectul arată:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cine este autorul acțiunii: Sușteru coti încet după colțul gardului. (F. Neagu) Cine suportă acțiunea unui verb la diateza pasivă: Inculpatul a fost prezentat instanței pentru a fi judecat. Cui i se atribuie o însușire, o caracteristică exprimată prin numele predicativ: Verzi sunt dealurile tale, frumoase pădurile și dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor, limpede și senin cerul tău. (Alec Russo)
Felul subiectului	<p>După cum este prezent sau absent în propoziție:</p> <p>A. Subiect exprimat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Simplu: Oile erau la munte, într-ale lui Dănilă. (Gala Galaction) Multiplu: Copacii albi, copacii negri, / Stau singuri în parcul solitar. (G. Bacovia) <p>În categoria subiectului multiplu intră și: subiectul grupat (Mama și tata, frații și surorile te iubesc.) și subiectul disjunctiv (Mama sau tata va veni.)</p> <p>B. Subiect neexprimat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Inclus – verbul cu funcția de predicat este la persoana I sau a II-a, singular și plural: (tu) Să le spui curat / Că (eu) m-am însurat. (Miorița) Subînțele – verbul cu funcția sintactică de predicat este la persoana a III-a, singular sau plural, iar subiectul a fost exprimat anterior: Păunaș se zbătuse în poală până (Păunaș) amorsea și (Păunaș) adormise cu degetele în gură. (Gala Galaction) Nedeterminat – nu se poate preciza persoana care face acțiunea: S-a comunicat în presa de ieri, dar s-a spus și la radio.
Părțile de vorbire prin care subiectul poate fi exprimat	<ul style="list-style-type: none"> Substantiv comun sau propriu, simplu sau compus, în cazul N.: A trecut întâi o boare / Pe deasupra viilor. (G. Topârceanu); Floarea-soarelui a fost recoltată. Maria a sosit cu trenul. Delta Dunării este o zonă pitorească. Locuțiune substantivală în cazul N.: Aducerile aminte m-au copleșit. Pronume: <ul style="list-style-type: none"> personal: Ei sunt prietenii noștri cei mai buni. de politețe: Spune-i și dumneata băiatului... (I. Creangă) posesiv: Aici sunt îngropați ai tăi. demonstrativ: Aceștia mi-au creat multe greutăți. interogativ: Cine i-a auzit vreodată vocea? relativ: Care a sosit acum mi se pare cunoscut. nehotărât: Ceva din visul ei a rămas în taină. negativ: Nimeni nu a mai trecut pe la moară. Adjectiv substantivizat: Leneșul mai mult aleargă, iar scumpul mai mult păgubește. Cel harnic este apreciat de profesori. Numeral: <ul style="list-style-type: none"> numeral cardinal: Doi au sosit acum.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ numeral ordinal: <i>Al treilea</i> a greșit ținta. ○ numeral colectiv: <i>Amândoi</i> au fost văzuți la locul faptei. ○ numeral fracționar: <i>O doime</i> este mai mare decât o treime. <ul style="list-style-type: none"> • Verb la mod nepersonal (nepredicativ): <ul style="list-style-type: none"> ○ Infinitiv: <i>A cinsti</i> memoria eroilor este o datorie sfântă. ○ Gerunziu: Se aude <i>cântând</i> pe stradă. ○ Supin: <i>De învățat</i> toate materiile nu este ușor. ○ Locuțiune verbală: Nu e ușor <i>a băga de seamă</i> totul. • Interjecție: Se auzea <i>cirip – cirip</i> din crâng.
Cazul subiectului	<p>Când este exprimat printr-o parte de vorbire de tip nominal, subiectul stă, de regulă, în cazul nominativ (N.), așa cum au fost în toate exemplele de până acum. De la această regulă există excepții:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aparente – subiectul este de fapt un atribut al unui subiect subînțeles: <ul style="list-style-type: none"> ○ în cazul genitiv: <i>Ai casei</i> (proprietarii, stăpânii) au plecat. ○ în cazul acuzativ: Am mai auzit (lucruri) <i>de astea</i>. Au mai plecat (unii) <i>dintre ei</i>. (Noi) am venit <i>cu toții</i>. • Propriu-zise, când subiectul este exprimat prin: • Pronume relativ: <ul style="list-style-type: none"> ○ În genitiv: Meritul este <i>al cui</i> învăță. ○ În dativ: Vorbește <i>cui</i> ascultă. ○ În acuzativ: Apreciază <i>pe cine</i> învăță. • Substantiv în acuzativ cu prepoziția la: Au venit <i>la oameni!</i>... Subiectul coordonat cu un alt subiect prin <i>cu, și cu, împreună cu</i> stă în cazul acuzativ: Dan <i>și cu Maria</i> sunt ingineri.
Topica	<ul style="list-style-type: none"> • Subiectul stă de obicei înaintea predicatului, dar poate sta și după: Exemple: <i>Noaptea</i> se vestea grăbită din adâncuri. (C.Hogaș) În ziua aceea nu era niciun <i>nor</i> deasupra. (Gala Galaction) • Rar, subiectul poate fi intercalat între elementele locuțiunii verbale care alcătuiesc predicatul sau între verbul copulativ și numele predicativ al predicatului nominal: Cu greu <i>i-a venit el de hac</i>, dar până la urmă a găsit soluția. Veți fi și voi bine pregătiți?
Puncтуаția	Nu se desparte niciodată prin virgulă de predicat.
Observații	<ul style="list-style-type: none"> • Există propoziții fără subiect, el fiind inexprimabil când predicatul este un verb impersonal „meteorologic” de tipul <i>fulgeră, tună, ninge, plouă</i> sau o locuțiune verbală impersonală de tipul <i>a(-i) părea bine, a(-i) părea rău</i>, etc. • Subiectul poate fi reluat printr-o altă parte de vorbire (subiect reluat): Vine <i>el</i> tata. Omul^{1/} care nu minte,^{2/} <i>acela</i> este stimat de ceilalți.^{1/} • Subiect izolat – când subiectul inițial este părăsit și locatorul își continuă ideea referindu-se la un alt subiect; asta se întâmplă în construcțiile cu anacolut: • Exemplu: Dar <i>eu</i>, când mă gândesc la locul nașterii mele,... parcă îmi saltă și acum <i>inima</i> de bucurie.

Propoziția subordonată subiectivă (SB)

Rolul în frază	<p>Îndeplinește funcția de subiect pe lângă un verb predicat, un verb la mod nepersonal (nepredicativ) sau un adverb predicativ: Se recomandă¹ / ca în timpul orelor să fim atenți.² / Înainte de a se cunoaște¹ / unde mergem² / nu poți face planuri.¹ / Sigur¹ / că nici la anul nu vom trăi mai bine.² /</p>
Elementul regent	<ul style="list-style-type: none"> • Verb predicativ, diateza activă, reflexivă, pasivă, persoana a III-a, singular sau plural: Au participat la concurs¹ / cei care s-au înscris.² / Cine se prezintă¹ / să se gândească de două ori.² / Cine a avut nevoie¹ / a fost ajutat.² / • Verb predicativ, persoana a III-a, singular, diateza reflexivă cu sens pasiv (reflexiv – pasiv): se aude, se zice, se crede, se consiferează, se presupune, se povestește, se vede, se stabilește, etc: I s-a recomandat¹ / să țină regim.² / S-a stabilit¹ / cine va fi căpitanul echipei.² / • Verb predicativ, persoana a III-a, singular, unipersonal cu sens impersonal: se cuvine, reiese, rezultă, trebuie, etc.: Se cuvine¹ / să ajutăm părinții.² / Pe drumurile publice¹ / trebuie² / să respectăm regulile de circulație.¹ / • Verb predicativ, persoana a III-a, singular, folosit cu sens impersonal: este (cu sensul „se întâmplă, trebuie), se cade, se poate, a se părea, etc: Dacă va fi să plec¹ / nu voi uita sfaturile tale.² / Nu mi se pare¹ / că ideea ta este bună.² / • Verb predicativ personal folosit ca verb unipersonal cu sens impersonal, însoțit de un pronume personal în cazul dativ sau acuzativ: (mă) afectează, (îmi) ajunge, (îmi) convine, (mă) doare, (mă) indignează, (mă) interesează, începe, (mă) îngrijorează, merge, (mă) miră, (mă) supără, (mă) privește, etc: Nu ajunge¹ / cât ai studiat.² / Lor nu le convine¹ / că plecăm astăzi.² / Te interesează¹ / cum a fost în excursie?² / Mă doare¹ / că nu ne-am putut înțelege.² / Îmi convine¹ / să mergem împreună la film.² / Îmi vine¹ / să mi iau lumea în cap.² / • Verb copulativ personal, persoana a III-a, singular sau plural: a fi Să ai prieteni adevărați¹ / este un lucru nemaipomenit.² / Sunt câștigători¹ / cine indică numele exact al locului.² / • Verb copulativ, persoana a III-a, singular, cu sens impersonal, este, înseamnă, încadrat între o propoziție subiectivă și una predicativă: Ceea ce mă supără¹ / este² / că pe el nu-l interesează nimic.³ / Dacă nu a ajuns la timp¹ / înseamnă² / că i s-a stricat mașina.³ / • Expresie verbală impersonală (verb copulativ + adverb): e bine, e adevărat, e clar, e ușor, e firesc, e greu, e posibil, e imposibil, etc.: E bine¹ / să fii prevăzător.² / E firesc¹ / să ți ajuti prietenii la nevoie.² /

	<ul style="list-style-type: none"> • Adverb sau locuțiune adverbială predicativă (urmat întotdeauna de o conjuncție subordonatoare: <i>ca, să, ca...să, dacă, de</i>): <i>bine, bineînțeles, desigur, firește, sigur, poate, posibil, imposibil, probabil, fără îndoială</i>: Desigur¹/ <u>că</u> mai sunt multe de făcut.²/ Imposibil¹/ <u>să</u> nu sosească la timp.²/ Sigur¹/ <u>că</u> venim și noi.²/ Bine¹/ <u>dacă</u> vine și el.²/ Bineînțeles¹/ <u>că</u> te vom aștepta acolo.²/
Elementele joncționale	<ul style="list-style-type: none"> • Pronume relative: care, cin, ce, cui, cât (<i>câte, câți, câte</i>), <i>ceea ce</i>. <u>Cine</u> sapă groapă altuia¹/ cade în ea.²/ <u>Ce</u> naște din pisică¹/ șoareci mănâncă.²/ Scriu¹/ <u>cui</u> îmi răspunde.²/ Pe mine mă interesează¹/ <u>care</u> joacă mai bine.²/ <u>Ceea ce</u> am pățit¹/ nu-i de invidiat.²/ • Pronume nehotărâte: oricine, orice, oricare, fiecare, fiecă. <u>Oricine</u> vine¹/ e bine primit la noi.²/ Mă interesează¹/ <u>orice</u>-mi vei scrie.²/ • Adjective pronominale relative (care, ce, cât, câtă, câte, câți) și nehotărâte (oricare, orice, oricât, oricâtă, oricâți, oricâte) Va fi apreciat¹/ <u>orice</u> rezultat vei obține.²/ Se știe¹/ <u>cât</u> timp durează examenul?²/ • Conjuncții subordonatoare: că, să, ca...să, dacă, de. Trebuie¹/ <u>să</u> mă duc acasă.²/ Nu se știe¹/ <u>dacă</u> vom pleca azi sau mâine.²/ <u>Dacă</u> întârzie în mod repetat¹/ înseamnă²/ că este neserios.³/ • Adverbe relative: unde, când, cum, încotro, de unde, până unde, cât. Se știe¹/ <u>unde</u> a aterizat avionul avariât.²/ Pe toți ne interesează¹/ <u>încotro</u> vom porni.²/ Din scrisoarea lui nu rezultă¹/ <u>cât</u> va rămâne la noi.²/
Topica	<ul style="list-style-type: none"> • Propoziția subordonată subiectivă stă, în mod obișnuit, înaintea regentei când determină un verb personal sau în construcții fixe cu verbele <i>este, înseamnă</i>: <i>Cine se scoală de dimineață</i>¹/ departe ajunge.²/ <i>Cine fuge după doi iepuri</i>¹/ nu prinde nici unul.²/ <i>Dacă ai mașină</i>¹/ înseamnă²/ că ajungi repede la noi.³/ • Propoziția subiectivă stă după regentă când determină un verb impersonal, o expresie verbală impersonală sau un adverb predicativ: Trebuie¹/ <i>să ajungem în timp util la peșteră</i>.²/ Era normal¹/ <i>să se întâmple așa</i>.²/ Desigur¹/ <i>că mă descurc și singur</i>.²/
Punctuația	<p>Nu se desparte prin virgulă de propoziția regentă. Se desparte de propoziția regentă prin virgulă doar atunci, când subordonata subiectivă este reluată în structura regentei printr-un pronume demonstrativ. Se se compare cele două structuri: <i>Cine nu respectă traseul</i>¹/ va fi penalizat.²/ - fără virgulă; <i>Cine nu respectă traseul</i>¹/ <i>acela</i> va fi penalizat.²/ - pronumele</p>

	demonstrativ acela reia subordonata subiectivă; ca atare se desparte prin virgulă.
Observații	<ul style="list-style-type: none"> • Verbul a trebui și, în general, construcțiile cu sens impersonal sunt uneori intercalate între subiectul propoziției subiective și predicatul acesteia: <i>Maria¹/ trebuie²/ să meargă la colegul ei.¹/</i> <i>Drumul ales de voi¹/ poate²/ că era greșit.¹/</i> • Unele verbe și locuțiuni impersonale sunt urmate de propoziții complementive directe, nu de subordonate subiective: Nu ne pasă¹/ că e cald.²/ - Nu ne pasă de căldură - Ci Îți pare rău (bine)¹/ că n-a venit și el.²/ - Îți pare rău (bine) de venirea lui. – de venire - Ci

Predicatul (Pr)

Definiția	Este partea principală de propoziție care atribuie subiectului o acțiune, a însușire sau o stare; deci cu ajutorul predicatului se spune ceva despre subiect.
Felul	<p>Predicatul este de două feluri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predicat verbal – atribuie subiectului o acțiune, arată ce face subiectul: <i>A răsărit luna. Bate vântul. Elevul învață.</i> • Predicat nominal – atribuie subiectului o însușire, o stare, o calitate sau arată cine este, ce este sau cum este subiectul: <i>Unu-i moldovean, Unu-i ungurean Și unu-i vrâncean.</i>
Exprimarea predicatului verbal	<ul style="list-style-type: none"> • Verb predicativ la un mod personal (predicativ): <i>Când au venit băieții și l-au întrebat de ce i-a strigat, le-a povestit</i> <i>însăpământat că a văzut o lăcustă. – toate verbele sunt la indicativ;</i> <i>Să plecăm repede de aici! – verb la modul conjunctiv;</i> <i>M-aș duce și eu cu ei la teatru. – verb la condițional-optativ;</i> <i>Pleacă repede de aici! – verb la modul imperativ.</i> • Locuțiune verbală la un mod personal (a-și aduce aminte, a avea obraz, a băga de seamă, a se da de gol, a duce de nas, a sta de vorbă, a face curte, a da ortul popii, a face rost, a (se) învăța minte, a ține seamă, a veni de hac, a o lua la sănătoasa, etc.) <i>Nică a luat-o la sănătoasa prin păpușoi.</i> <i>Un flăcăoan al dracului ne-a luat în răs.</i> <i>Hoțul s-a dat de gol în fața judecătorilor.</i> • Adverbe sau locuțiuni adverbiale care nu admit verbul copulativ a fi (desigur, firește, pesemne, poate, etc.) <i>Poate¹ / că ne-a mințit pe toți.² /</i> <i>Pesemne¹ / ești și tu de vină.² /</i> • Interjecție predicativă și unele onomatopee (hai, iată, uite, vai, pleosc!, zbârr!, poc!): <i>Vai de capul vostru!</i> <i>Iată-ne sus pe cea mai înaltă culme!</i>
Exprimarea predicatului nominal	<p>Predicatul nominal este alcătuit dintr-un verb copulativ la un mod personal (<i>a fi a deveni, a rămâne, a ajunge, a ieși, a se face, a însemna, a se chema, a reprezenta, a se părea</i>) și un nume predicativ exprimat prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Substantiv în cazul nominativ (mai rar în cazurile genitiv, dativ și acuzativ) și locuțiune substantivală: <i>El este un om de încredere.</i> <i>Ionel este elev în clasa a II-a. (N.)</i> <i>Slova era al băiatului, dar vorbele erau ale bărbatului. (G.)</i> (M. Sadoveanu) <i>Omenirea este împotriva războiului. (G.)</i> <i>Acțiunile sale erau conform planului. (D.)</i> <i>Banca aceasta este de stejar. (A.)</i> <i>Asta înseamnă nebăgare de seamă din partea lui. – locuțiune substantivală;</i> • Pronume de orice fel, în aceleași cazuri ca și substantivul:

	<p>Prietenul meu este acesta. (N.) Meritele sunt ale tuturor. (G.) Toți am fost contra lor. (G.) Cărțile nu sunt pentru nici unul dintre voi. (A.) Și el este asemenea lor. (D.) El a devenit nu știu ce pe la o întreprindere. – locuțiune pronominală.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adjectiv pronominal posesiv: Toți au fost împotriva mea. • Adjectiv propriu-zis, la orice grad de comparație, în cazul N.și locuțiune adjectivală: Apa acestui izvor este foarte rece. Știrea auzită mi se părea absurdă. Obiectul acesta este cel mai de preț. • Diferite numerale, în aceleași cazuri ca și substantivul: El a ieșit al doilea la concursul de matematică. Rezultatul meciului a fost doi:doi. (N.) Propunerea este a celor trei. (G.) Am fost împotriva amândurora. (G.) Diploma este pentru primul clasat la concurs. (A.) Și tu ești al doilea. (D.) • Verb la un mod nepersonal: Datoria elevului este de a învăța. – infinitiv; Câmpia este înverzită. – participiu; Lecția este de învățat pentru mâine. – supin; Rana era încă sângerândă. – gerunziu acordat. • Adverb, locuțiune adverbială sau adverb substantivizat: El mi se părea altfel decât ceilalți. Era cu neputință să ajungem până acolo. Acesta este un bine pe care ți-l pot face. • Interjecție: E vai de capul nostru!
Acordul cu subiectul simplu	<ul style="list-style-type: none"> • Predicatul verbal exprimat printr-un verb personal la diateza activă și reflexivă sau prin locuțiune verbală se acordă cu subiectul în număr și persoană: <i>Noi</i> (pers.I.pl.) citim (pers.I. pl.) o carte. <i>El</i> (pers.III.sg.) își aduce aminte (pers.III. sg.) de tine. • Predicatul verbal exprimat prin verb la diateza pasivă se acordă cu subiectul astfel: verbul auxiliar a fi în număr și persoană, iar participiul verbului de conjugat în gen, număr și caz: <i>Ea</i> (pers.III. sg) a fost (pers.III.sg.) felicată (fem.sg.N.) de colegi. • Când predicatul verbal sau nominal este impersonal, el este la persoana a III-a: Rămâne de rectificat bugetul. E ușor a certa și a pedepsi pe cineva. • Predicatul nominal se acordă cu subiectul astfel: verbul copulativ în număr și persoană, iar numele predicativ în gen, număr și caz (dacă este exprimat prin substantiv sau adjectiv): <i>Ele</i> (pers.III.pl.) sunt (pers.III.pl.) vesele (fem.pl.N.) <i>Tu</i> (pers.II.sg.) ești (pers.II.sg.) prietenul (masc.sg.N.) fratelui meu.
Acordul cu subiectul multiplu	<ul style="list-style-type: none"> • Acordul în număr: • Indiferent de numărul la care se află elementele, în raport de

	<p>coordonare copulativă, ale subiectului multiplu, predicatul verbal și cel nominal apar la numărul plural:</p> <p>Mircea și colega sa au plecat la Iași.</p> <p>Cristina și prietenii ei iubesc muzica pop.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Când elementele subiectului multiplu sunt în raport de coordonare adversativă de tipul nu...ci..., acordul se face cu subiectul precedat de ci: <ul style="list-style-type: none"> Nu el, ci prietenii lui au întârziat. Nu noi, ci colegul nostru a întârziat. Nu el, ci sora lui este prietenă cu noi. • Acordul în persoană: • Când elementele subiectului multiplu sunt de persoane diferite, predicatul verbal și nominal: <ul style="list-style-type: none"> ○ Stă la persoana I, plural, dacă unul dintre subiecte este de persoana I: <ul style="list-style-type: none"> Eu și tu mergem împreună. Eu și ea locuim în același oraș. Eu și voi suntem colegi. Eu și ei avem aceleași pasiuni. ○ Stă la persoana a II-a, plural, dacă unul dintre subiecte este de persoana a II-a și a III-a: <ul style="list-style-type: none"> Tu și ele participați la olimpiadă. Tu și ea ați fost premiați. Tu și ele sunteți orășence. ○ Stă la persoana a III-a, plural, dacă subiectele sunt substantive sau pronume de persoana a III-a: <ul style="list-style-type: none"> El și colegii lui iubesc sportul. Ei și ele citesc mult. • Acordul în gen: • Când elementele subiectului multiplu sunt substantive sau pronume de genuri diferite, acordul în gen al participiului din structura diatezei pasive sau al numelui predicativ din structura predicatului nominal se face astfel: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dacă sunt nume de ființe, masculinul are prioritate: <ul style="list-style-type: none"> Cătălin și Cătălina au fost premiați. Colegii și colegele noastre sunt iubitori ai teatrului. ○ Dacă sunt nume de lucruri de genul feminin și neutru, participiul sau numele predicativ are formă de feminin: <ul style="list-style-type: none"> Mașina și tractorul au fost reparate. Acul și ața sunt indispensabile pentru o gospodină. ○ Dacă substantivele sunt nume de lucruri de genul masculin și feminin, participiul și numele predicativ au formă de feminin când substantivul masculin este la singular: <ul style="list-style-type: none"> Stâlpul și poarta au fost vopsite recent. Porțile și stâlpul sunt înalte. ○ Dacă substantivele sunt nume de lucruri de genul masculin și feminin, participiul și numele predicativ se acordă cu cel mai apropiat când substantivul masculin este la plural: <ul style="list-style-type: none"> Poarta și stâlpii au fost vopșiți recent. Poarta și stâlpii sunt înalți.
--	---

	<p>Stâlpii și poarta au fost vopsite. Stâlpii și poarta sunt înalte.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Dacă substantivele sunt nume de lucruri de genul masculin și neutru, participiul și numele predicativ au formă de feminin plural când substantivul masculin este la singular: Stâlpul și gardul au fost vopsite. Stâlpul și gardurile au fost vopsite. Stâlpul și gardul sunt înalte. Stâlpul și gardurile sunt înalte. ○ Dacă substantivele sunt nume de lucruri de genurile masculin și neutru, la plural, participiul și numele predicativ se acordă cu cel mai apropiat: Stâlpii și gardurile au fost vopsite. Gardurile și stâlpii au fost vopsiți. Stâlpii și gardurile sunt înalte. Gardurile și stâlpii sunt înalți.
Abateri de la regulile acordului	<p>Acordul după înțeles:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Când subiectul este exprimat prin substantiv la singular cu sens colectiv, însoțit de substantiv la plural, care indică elemente care constituie grupul, predicatul se acordă uneori, greșit, cu substantivul-atribut: O echipă de sudori au reparat (corect: a reparat) cazanul. Un pluton de soldați au înconjurat (corect: a înconjurat) clădirea comandamentului. • Când subiectul este exprimat printr-un pronume nehotărât (fiecare, oricare,) sau printr-un pronume negativ (nimeni, niciunul, niciuna) urmat de un atribut prepozițional: Fiecare dintre ei au obținut (corect: a obținut) premii. Niciunul dintre ei n-au venit (corect: n-a venit) la timp. <p>Acordul prin atracție, adică nu cu subiectul, ci cu un cuvânt mai apropiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cu numele predicativ când subiectul este la alt număr: Cinci milioane este o sumă (corect: sunt o sumă) destul de mare. • Cu elementul cel mai apropiat din structura subiectului multiplu: Era (corect: erau) odată un moșneag și o babă. • Cu atributul subiectului: Lectura acestor scrisori v-au adus (corect: v-a adus) vești proaste. • Cu un complement: În ceea ce privesc (corect: privește) rezultatele, acestea nu ne mulțumesc.
Topica	<ul style="list-style-type: none"> • Predicatul stă, de obicei, după subiectul propoziției sau după grupul sintactic al subiectului (subiect + atribut), dar în propozițiile interogative și imperative poate preceda subiectul: Greierul a cântat toată vara. Ați fost și voi la spectacol? Plecați repede de aici! • Numele predicativ stă, de obicei, după verbul copulativ: Aici cărarea era cea mai îngustă. • Când numele predicativ este exprimat prin pronume și adverbe relative și interogative, acesta stă în fața verbului copulativ: Ce sunt vecinii tăi? Cine sunt oamenii aceștia?

	<p>Cum a fost timpul la mare? Știm cu toții¹ / cine ești.² /</p> <ul style="list-style-type: none"> Uneori între verbul copulativ și numele predicativ poate să se intercaleze un alt cuvânt cu altă valoare sintactică: Uriașii munți erau acum blajini, tihniți și prididiți de soare. (Gala Galaction)
Punctuația	Predicatul, atât cel verbal, cât și cel nominal, nu se desparte prin virgulă de subiect. (vezi toate exemplele date).

Propoziția subordonată predicativă (PR)

Rolul în frază	<p>Corespunde unui nume predicativ, îndeplinind această funcție pe lângă un verb copulativ din propoziția regentă.</p>
<p>Cuvântul determinat din propoziția regentă este un verb copulativ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A fi (când nu este sinonim cu <i>a exista, a se afla, a se găsi, a trăi, a costa, a proveni, a dura, a se întâmpla, a se petrece</i>, etc.): Opinia mea este¹/ să plecăm de aici cât mai repede.²/ • A deveni – este întotdeauna verb copulativ: Prietenul meu a devenit¹/ ce și-a dorit toată viața.²/ • A părea : Ei păreau¹/ că nu-i interesează problema.²/ • A însemna (când nu este sinonim cu <i>a scrie, a nota, a face un semn</i>): Dacă obțin rezultate bune¹/ înseamnă²/ că s-au pregătit.³/ • A rămâne (când nu este sinonim cu <i>a se opri, a staționa</i>): Bunica a rămas¹/ cum o știam.²/ • A ajunge (când este sinonim cu <i>a deveni</i>): Prietenul meu a ajuns¹/ ce este și tatăl lui.²/ • A se face (când este sinonim cu <i>a deveni</i>): Vecinul meu se face¹/ că nu mă cunoaște.²/ • A ieși (când nu are sensul de <i>a părăsi</i> o încăpere, ci are sensul de <i>a deveni</i>): Colega mea a ieșit¹/ ce au dorit părinții ei.²/ <p>Celelalte verbe copulative (<i>a se simți, a se crede, a se naște, a reprezenta, a constitui, a se chema, a se numi</i>) formează un predicat nominal cu un nume predicativ, dar foarte rar intră în relație cu o subordonată predicativă.</p>
Elementele joncționale	<ul style="list-style-type: none"> • Conjunctii și locuțiuni conjuncționale subordonatoare: că, să, ca...să, dacă, ca și cum, ca și când: Adevărul e¹/ că a făcut multe greșeli.²/ Întrebarea este¹/ dacă mai stăm aici.²/ Idea lui a fost¹/ ca în vacanță să mergem la munte.²/ • Pronume relative: cine, ce, care, cât (câte, câți, câte) ceea ce: Întrebarea este¹/ cine va conduce grupul.²/ Mircea se va face¹/ ce este și fratele său.²/ Nu întotdeauna vom deveni¹/ ceea ce visăm.²/ • Adjective pronominale relative (care, ce, cât, câtă, câți, câte): Întrebarea este¹/ care concurent va câștiga.²/ Problema este¹/ câți concurenți să participe.²/ • Adverbe relative (când, cum, unde, cât): Problema lor era¹/ cum să aplice rezultatele obținute.²/ Întrebarea este¹/ unde vom găsi loc de cazare.²/ Prețul nu este¹/ cât l-ai apreciat tu.²/
Topica	<p>În mod obișnuit propoziția subordonată predicativă stă după regentă. Foarte rar, când se insistă asupra ei, poate precede regenta: Ce ești tu¹/ sunt și eu.²/</p>
Punctuația	Nu se desparte prin virgulă de regenta ei.
Observații	<ul style="list-style-type: none"> • Verbul a fi este folosit cu valoare copulativă mai ales în următoarele situații: <ul style="list-style-type: none"> ○ În propoziții regente care au structura: subiect exprimat prin substantiv articulat cu articol hotărât care denumește o

	<p>noțiune abstractă (<i>adevărul, concluzia, dorința, întrebarea, problema, opinia, părerea</i>, etc.) + _ atribut (substantiv, adjectiv, pronume în genitiv sau adjectiv posesiv în N.) + verbul copulativ <i>a fi</i>, după care urmează o subordonată predicativă:</p> <p>Adevărul absolut este¹/ <i>că nu ne place comportamentul tău.</i>²/ Dorința profesorului a fost¹/ <i>ca elevii să obțină rezultate bune.</i>²/ Concluzia noastră este¹/ <i>să rămânem aici pentru moment.</i>²/</p> <p>Notă: Atunci când substantivul este nearticulat sau articulat cu articol nehotărât, <i>el nu are funcția sintactică de subiect, ci de nume predicativ antepus</i>, ceea ce face ca propoziția care urmează să fie subordonată subiectivă:</p> <p>Un lucru e¹/ <i>să te plimbi</i>²/ și alt lucru e³/ <i>să fii folositor echipei.</i>⁴/</p> <p>Propoziția (1) – principală, (predicatul propoziției: un lucru e); Propoziția (2) – subordonată subiectivă; (Ce e un lucru? – plimbatul); Propoziția (3) – principală. (predicatul propoziției: lucru e); Propoziția (4) – subordonată subiectivă; (Ce e lucru? – utilitatea)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ În frazele în care propoziția regentă este formată numai din verbul copulativ <i>este</i>; înainte stă o subordonată subiectivă introdusă prin pronume relativ (<i>ceea ce, ce</i>); după propoziția regentă urmează o subordonată predicativă: <i>Ceea ce</i> nu mi s-a comunicat¹/ <i>este</i>²/ <i>cu ce</i> vom călători până acolo.³/ ○ În frazele în care verbul copulativ se repetă. În acest caz, în propoziția subordonată predicativă rolul de nume predicativ este îndeplinit de pronume relativ (<i>ceea ce, ce</i>) sau de adverb relativ (cum): Tu ești¹/ <i>cum ești.</i>²/ Propoziția (1) – principală, (ești – verb copulativ, cere o propoziție cu rel de nume predicativ; Propoziția (2) – propoziție subordonată predicativă, (cum ești-predicat nominal, subiect inclus: tu) <ul style="list-style-type: none"> • Verbul a însemna este folosit ca verb copulativ în următoarele situații: <ul style="list-style-type: none"> ○ Când este precedat de pronumele relativ-interogativ <i>ce</i>. În acest caz pronumele îndeplinește funcția de nume predicativ antepus, iar după verbul <i>înseamnă</i> urmează subiectul, ori o subordonată subiectivă. În propoziția: <i>Ce înseamnă pierderea unui minut? ce</i> este nume predicativ, <i>înseamnă</i> este verb copulativ, <i>pierderea</i> este subiect. Propoziția transformată în frază ne dă: Ce înseamnă¹/ <i>să pierzi un minut?</i>²/ în care 1. propoziție este principală, a 2-a propoziție este subordonată subiectivă. ○ În fraza cu propoziția regentă alcătuită numai din verbul copulativ <i>înseamnă</i>: propoziția din față este subiectivă (introdusă prin conjuncția <i>dacă</i>, mai rar prin <i>când, să</i>), iar propoziția următoare este subordonată predicativă: <i>Dacă nu a venit</i>¹/ <i>înseamnă</i>²/ <i>că n-a avut timp.</i>³/ Propoziția (1) – subordonată subiectivă, regentă: propoziția (2) Propoziția (2) – regentă; Propoziția (3) – subordonată predicativă, regentă: propoziția (2)
--	--

Verificați-vă cunoștințele!

1. Arătați care sunt subiectele din propozițiile următoare și precizați felul lor (simplu, multiplu, inclus, subînțeles, nedeterminat):

- Trecuse multă vreme de la plecarea lui Ozun. Agripina, ca femeia, n-avea inima lui. Când isprăvea cu treburile casei și mai ales când sta și-l punea la piept pe Păunaș, gândul la bărbatu-său, grija, teama de soarta lui o împresurau și o întristau. (Gala Galaction)
- Să nu le spui lor, / Să le spui curat / Că m-am însurat / cu-o mândră crăiasă... (Morița)
- Și, deși eram încredințat că în cele din urmă biruința va cumpăni spre pertea Pisicuței, mă hotărâi să intru la mijloc în această epopee măreață și crâncenă ce se desfășura ochilor mei și, dezlegând-o deci din pripon, o condusei, ca o altă zeitate antică, sub egida-mi ocrotitoare, înlăuntrul sacrosant al întăriturilor mele. (Calistrat Hogaș)

2. Formulați enunțuri în care să existe subiecte simple exprimate prin pronume de toate felurile și numerale diferite.

3. Alcătuiți enunțuri în care să aveți subiecte multiple exprimate prin substantive, pronume, substantive și pronume, prin verbe la modul infinitiv și supin.

4. Formulați enunțuri în care să aveți subiecte incluse, subînțelese, nedeterminate și reluate.

5. Precizați ce funcție sintactică au cuvintele scrise cursiv din enunțurile de mai jos:

- Cîitîl* este *pasiunea* sa.
- Această *pasiune* este *îndeletnicirea* sa preferată.
- Un cuptor* e roșul *soare*, / Și *cărbune* sub picioare / *E nisipul*. (G. Coșbuc)

6. Puneți în locul punctelor predicatele la forma corespunzătoare și arătați cum s-a făcut acordul cu subiectul:

- Un stol de păsări ..... spre răsărit. (a zbura – indicativ, imperfect)
- mulțime de demonstranți ..... spre prefectură. (a se îndrepta – indicativ, perfect compus)
- ceată de copii ..... cu colinda. (a veni- indicativ, mai mult ca perfect)
- sumedenie de gânduri ..... în capul mamei. (a se îngrămădi- indicativ, mai mult ca perfect)
- Fiecare dintre noi ..... poezia. (a citi – indicativ viitor)
- Nici unul dintre voi ..... acasă. (a pleca – conjunctiv, prezent)
- Tu, eu și Mihai ..... lecția (a învăța – indicativ, perfect simplu)
- Nu noi, ci voi ..... . (a greși – indicativ, perfect compus)
- Mihai sau Ion ..... la spectacol? (a merge – indicativ, viitor)
- Nici Dan, nici Ileana ..... poezia. (a învăța – indicativ, perfect compus)

7. Scrieți în locul punctelor formele corecte ale predicatelor nominale indicate și precizați cum s-a realizat acordul numelui predicativ în gen. Știm că verbul copulativ stă la persoana a III-a plural când subiectul este multiplu și este exprimat prin substantiv, iar numele predicativ exprimat prin adjectiv stă întotdeauna la N. plural.

Sacul și traista.....		Sacii și traista	
Sacul și traistele	} a fi plin, -ă	Traista și sacii	} A fi plin, -ă
Sacul și butoiul		Sacii și traistele	
Sacul și butoaiele		Traistele și sacii	
Stâlpii și balconul.....	} a fi alb, -ă		
Stâlpii și balcoanele			
Balcoanele și stâlpii			

8. Precizați funcția sintactică a cuvintelor subliniate și faceți expansiunea lor în propoziții subordonate corespunzătoare:

- a) A **duce** electricitatea la țară înseamnă **a crea** în jurul mloanelor de oameni o zonă puternică **de protecție**. (Geo Bogza)
- b) Haina-i **măturând** pământul / Și-o târăște-abia, abia.// (G. Coșbuc)
- c) Și încep amândoi **a mânca** la pâne goală... Și mănâncă ei ...până ce gătesc **de mâncat** toate cele cinci pâni. (Ion Creangă)

9. Amintiți-vă prin ce se exprimă predicatul verbal și dați câte un exemplu pentru fiecare situație.

10. Dați exemple de propoziții și fraze care să conțină predicate nominale ale căror nume predicative să fie exprimate prin pronume interogative și relative în cazurile N., A. și G.

11. Alcătuiți două propoziții cu predicate verbale exprimate prin verbe la diateza pasivă și două propoziții cu predicate nominale ale căror nume predicative să fie exprimate prin verbe la participiu.

12. Alcătuiți propoziții cu predicate nominale ale căror nume predicative multiple să fie exprimate prin verbe la toate modurile posibile.

13. Identificați predicatele din textele de mai jos, precizați felul lor și a părților de vorbire prin care sunt exprimate:

- a. E lesne bogatului a porunci, dar greu săracului de-a îndeplini.
- b. Mult mi-e dor și mult mi-e sete / Să văd frunza-n codru verde... (Folclor)
- c. Mi-e drag românul și știu a prețui bunătățile cu care l-a dăruit natura. Mi-e drag să-l privesc și să-l ascult, căci e simplu și frumos în înfățișarea lui. (Vasile Alecsandri)
- d. Fără îndoială că n-aștepta de la mine nici vorbă bună, nici dezmiardare. (M. Sadoveanu)
- e. Iată țintirimul. Aicea zac mulți de-ai mei. Mai încolo e casa în care m-am născut. (M. Sadoveanu)
- f. Drumurile sunt păzite de soldați, dar nopțile sunt întunecoase ... (Zaharia Stancu)

14. Identificați numele predicative și, apoi, transformați-le în subordonate predicative:

- a. Noi vom deveni peste câțiva ani specialiști cu înaltă calificare.
- b. Problema cea mai urgentă este găsirea unor soluții eficiente.
- c. Pomii înfloriți înseamnă trezirea naturii la viață.

15. Completați frazele cu atribute potrivite și cu propoziții subordonate predicative:

- a. Ideea ..... este .....
- b. Dorința ..... este .....
- c. Întrebarea ..... este .....
- d. Concluzia .....este .....
- e. Problema ..... este .....

Atributul (Atr.)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care determină un substantiv, un pronume sau un alt cuvânt cu valoare de substantiv.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Substantiv: Urcând șoseaua cea mare șerpuită peste Stănișoara, Vitoria și Gheorghiță auziră glasul puhoaielor. (M. Sadoveanu) • Pronume: Toate acestea se vor rezolva curând. • Parte de vorbire cu valoare de substantiv: Trei dintre ei sunt matematicieni. - numeral Cititul cărților îmi creează satisfacție. – verb la participiu În afară de un of dureros n-a putut spune.- interjecție
Felurile atributului și exprimarea lui	<p>1. Atribut adjectival, exprimat prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adjectiv propriu-zis sau locuțiune adjectivală: ....umpleau depărtările întunecoase și goale cu cel mai de pe urmă răsunet prelung. (Calistrat Hogaș) • Adjectiv pronominal (de întărire, posesiv, demonstrativ, nehotărât, negativ, interogativ, relativ): El însuși a venit la mine. – adjectiv de întărire; Unde e nevasta mea, Tecla, copiii mei, moșia mea, averea mea? (Gala Calaction) – adjective posesive; Alți oameni veneau pe alt drum, spre aceeași răspântie. (M. Sadoveanu) – adjective nehotărâte și adjectiv demonstrativ; De nicăieri n-am primit niciun răspuns favorabil.- adjectiv negativ; Care scrisoarea n-ai primit? – adjectiv interogativ; Bătrâna știa bine¹/ ce vânt a adus-o pe nevasta lui Lipan.²/ (M.Sadoveanu) – adjectiv relativ; • Numeral (cardinal, ordinal, colectiv, distributiv, multiplicativ): Vitoria îl sărută pe amândoi obraji. (M. Sadoveanu) – nr.colectiv; Oamenii au ajuns la prima casă. – numeral ordinal; Citește câte trei pagini pe minut. – numeral distributiv; Efortul înzecit aduce rezultate scontate.- numeral multiplicativ. • Verbe la participiu și gerunziu acordate: După bătălie doar case distruse au rămas. Coșurile fumegânde poluează atmosfera. <p>Observație: Atributul adjectival se acordă întotdeauna în gen,număr și caz cu termenul regent (cuvântul determinat).</p> <p>2. Atribut substantival se exprimă prin substantiv propriu-zis sau provenit din altă parte de vorbire prin conversiune sau prin numeral cu valoare de substantiv și se împarte în:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atribut substantival genitival care stă în cazul genitiv fără prepoziție sau locuțiune prepozițională: Cartea elevului este pe bancă. Meritul lui Dan în rezolvarea problemei este mare. Meritele celor trei este de necontestat. Am ascultat sfatul amândurora. Acțiunea primului a fost încununată de succes. Am observat lipsa unei doimi din întreg.

	<ul style="list-style-type: none"> • Atribut substantival datival care stă în cazul dativ fără prepoziție: El este frate <i>Mariei</i> și cumnat <i>lui Ion</i>. • Atribut substantival prepozițional care stă în cazul A., G. sau D. , precedate de propoziții sau locuțiuni prepoziționale: Tata, în fiecare zi aducea o căruță <i>de lemne</i>. (A.) Casa <i>de lângă părau</i> s-a dărămat. (A.) Lupta <i>împotriva dușmanului</i> este datoria noastră. (G.) Mașina s-a oprit <i>în dosul casei</i>. (G.) Sosirea și plecarea avioanelor <i>conform orarului</i> depind de condițiile meteo. (D.) • Atribut substantival apozițional, care aduce o explicație, face o precizare și poate sta în cele cinci cazuri, ca și elementul regent: Elevul <i>Popescu</i> învață bine. – N. acordat; Pe elevul <i>Popescu</i> l-am văzut în oraș. – N. neacordat; Pe colegul meu, <i>pe Mihai</i>, l-am văzut în parc. A. acordat; I-am împrumutat colegului meu, <i>lui Dan</i>, bani. –D. acordat; Casa lui Ion, <i>a vecinului</i>, este nouă. – G. acordat; Ai și tu, <i>Ioane</i>, o scrisoare. – cazul V. <p>3. Atribut pronominal se exprimă prin pronume de diverse feluri și are aceleași categorii ca și atributul substantival:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atribut pronominal gentival, care stă în cazul G. fără prepoziție sau locuțiune prepozițională și se exprimă prin: Cartea <i>lui</i> este curată. – pronume personal; Casa <i>alor mei</i> este asigurată. – pronume posesiv; Păreră <i>acestora</i> este de ascultat. – pronume demonstrativ; <i>Fiecare</i> om are ceva bun în el. – pronume nehotărât; Păreră <i>nimănui</i> nu l-a interesat. – pronume negativ; <i>Ale cui</i> cărți se află pe bancă? – pronume interogativ; Nu știu¹ / <i>ale cui</i> cărți se află pe bancă.² – pronume relativ. • Atribut pronominal prepozițional, care este exprimat prin pronume de diverse feluri precedate de prepoziții și locuțiuni prepoziționale și stă în cazul A., G. sau D.: Cărțile <i>de la el</i> (<i>de la dumnealui, de la ai mei, de la aceștia, de la alții, de la nici unul</i>) nu mi-au plăcut. – diferite pronume, dar toate în cazul A. cu prepoziția compusă <i>de la</i>; Lauda <i>de sine</i> nu miroase a bine. – pronume reflexiv în cazul A.; <i>De care</i> carte citești? – pronume interogativ în A.; Nu mi-ai spus¹ / <i>de care</i> carte citești.² – pronume relativ în cazul A.; Sosirea <i>înaintea lui</i> (<i>înaintea dumnealui, înaintea alor mei, înaintea acestora, înaintea altora</i>, etc.) n-a fost prevăzută. – diferite pronume, toate în cazul G. cu prepoziția <i>înaintea</i>; Reușita <i>datorită ție</i> (<i>datorită dumnealui, datorită alor mei, datorită acestora, datorită altora</i>) m-a bucurat mult. – diverse pronume, dar toate în cazul D. cu prepoziția <i>datorită</i>. • Atribut pronominal apozițional, care se exprimă prin diverse pronume în toate cazurile în care este elementul regent: Colegii, <i>ei</i> (<i>dumnealor, ai noștri, aceștia, toți, nici unul</i>), n-au fost de acord cu mine. – diverse pronume, dar toate în cazul N.; Pe fratele meu, <i>pe el</i> (<i>pe dumnealui, pe acesta, pe altul, pe nici unul</i>), nu îl vorbește nimeni de rău. – diverse pronume, dar toate în cazul A.;
--	---

	<p>Cărțile elevilor, alor lor (<i>ale dumnealui, alor noștri, ale fiecăruia, ale acestora, ale nici unora</i>), nu sunt bine îngrijite. – diverse pronume, dar toate în cazul G.;</p> <p>Le dau colegilor, lor (<i>dumnealor, tuturor, alor noștri, celorlalți</i>), câte un cadou. – diverse pronume, dar toate în cazul D.;</p> <p>Băiete, tu de acolo, vino încoace! – cazul V.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atribut pronominal în dativ-posesiv fără prepoziție: Păru-i atingea pământul. (părul ei, lui) Ți-am citit cartea. (cartea ta) <p>4. Atribut verbal – se exprimă prin verbe la modurile: Plăcerea de a citi a moștenit-o de la mama. – infinitiv cu prepoziție; Problema de rezolvat n-a fost grea. – modul supin; Am văzut un bătrân stând pe laviță. – modul gerunziu.</p> <p>5. Atribut adverbial – se exprimă prin adverbe cu sau fără prepoziție și prin locuțiune adverbială: Spectacolul de ieri mi-a plăcut enorm. Băiatul de acolo îmi este prieten. Staționarea în față este interzisă.</p> <p>6. Atribut interjecțional – se exprimă prin interjecții: Strigătul bravo se auzea în tot stadionul.</p>
Topica	<p>Atributul suibstantial, pronominal, verbal și adverbial stă, de obicei, după cuvântul determinat. Atributul adjectival poate preceda sau urma elementul regent, cu excepția celor exprimate prin numerale cardinale sau adjective pronominale nehotărâte, negative, interogative și relative, care stau întotdeauna înaintea elementului regent.</p>
Observații	<p>1. Atributul substantival prepozițional poate fi confundat uneori cu un complement: Tocmisem un om din Vidra pentru un drum cu sania. (din Vidra – aici este atribut, nu complement) Tocmisem din Vidra un om ... (din Vidra- aici este complement)</p> <p>2. Atributul pronominal în dativ, atunci când stă în fața unui verb, poate fi confundat cu un complement indirect. El este atribut când după verb urmează un substantiv, de obicei articulat, căruia îi putem adăuga un adjectiv posesiv sau un pronume personal, de aceeași persoană cu pronumele în dativ: Ți-am citit cartea = Am citit cartea ta. Pronumele are funcție de complement indirect, când putem adăuga, în fața sau în urma verbului, forma accentuată a pronumelui personal în dativ: mie, ție, lui, sieși, nouă, vouă, lor. Ți-am citit o carte. = Ție ți-am citit o carte.</p>

Propoziția subordonată atributivă (AT)

Rolul în frază	<p>Corespunde unui atribut și determină un substantiv, pronume sau altă parte de vorbire cu caloare de substantiv din propoziția regentă.</p>
Cuvântul determinat de subordonata atributivă	<ul style="list-style-type: none"> • Substantiv: Dragu-mi era satul nostru cu Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalulu, <u>în care</u> se oglindește cu mahnire cetatea Neamțului de atâtea veacuri. (Ion Creangă) • Pronume: Am văzut ceva¹/ <u>ce</u> ne interesează pe toți.²/ • Părți de vorbire substantivizate: Să-ți amintești de răul¹/ <u>ce</u> mi-ai făcut.²/ Al doilea¹/ <u>care</u> a întârziat²/ a avut mult de așteptat./
Felul atributivelor	<p>După sensul lor și punctuația din frază, subordonatele atributive sunt de două feluri:</p> <p>1 Atributivă explicativă sau izolată, care adaugă, în frază, o informație suplimentară referitoare la cuvântul determinat, poate lipsi și se desparte prin virgulă de propoziția regentă. Sunt întotdeauna explicative (izolate) propozițiile atributive care determină:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Substantive proprii: Nu știa nici Vasile,¹/ <u>care</u> știe de toate,²/ unde s-au dus ceilalți.³/ • Pronume personale: Voi,¹/ <u>care</u> v-ați pregătit pentru competiție,²/ știți¹/ ce înseamnă pregătirea pentru un concurs.³/ <p>2. Atributiva determinativă sau neizolată identifică cuvântul determinat sau exprimă o trăsătură a acestuia, absolut necesară pentru înțelesul frazei și de aceea nu poate lipsi, căci sensul acesteia ar fi incomplet; nu se desparte prin virgulă de propoziția regentă. Sunt întotdeauna determinative (neizolate):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Subordonatele atributive care urmează după un substantiv articulat precedat de prepoziție: Am ajuns până la locul¹/ <u>unde</u> animalul a dispărut.²/ • Subordonatele atributive care urmează după substantive cu rol de apozitie: Ei au obținut note bune,¹/ fapt <u>care</u> ne bucură.²/ • Subordonatele atributive introduse prin conjuncții subordonatoare: Se văd și acum urmele¹/ <u>că</u> animalul a trecut pe aici.²/
Elementele joncționale	<ul style="list-style-type: none"> • Pronume relative: <i>care, cine, ce, ceea ce, cât (câte, câți, câte)</i> cu sau fără prepoziții: După lupte seculare¹/ <u>care</u> au durat aproape treizeci de ani²/ iată visul nostru împlinit.¹/ (I.L.Caragiale) Bunicul mi-a povestit dramele¹/ <u>pe care</u> le-a trăit în război.²/ • Conjuncții subordonatoare: <i>că, să, ca .... să, dacă:</i> Să mor cu siguranță¹/ <u>că</u> opt ani de zile m-ai amăgit,²/ <u>că</u> nu m-ai iubit niciodată.³/ (I.L.Caragiale) Mi-a venit gândul¹/ <u>să-l</u> pândesc pe întuneric.²/ Și-a pus întrebarea¹/ <u>dacă</u> poate câștiga concursul.²/ • Adverbe relative: <i>unde, când, încotro, cum.</i> Nu voi uita niciodată satul¹/ <u>unde</u> am copilărit.²/ Nu voi uita niciodată clipa¹/ <u>când</u> te-am văzut prima dată.²/

	<p>Dar eu mă lupt cu gândul¹/ cum <i>să-i port de cheltuială</i>.²/ (Ion Creangă)</p> <p>Observație: Propozițiile atributive introduse prin adverbele relative unde, încotro, când, cum urmează, de obicei, după substantive ce exprimă ideea de loc (loc, localitate, stradă, țară, etc.), de timp (clipă, moment, zi, noapte, săptămână, an, epocă, etc.), respectiv de mod (fel, mod, împrejurare), iar adverbele relative pot fi înlocuite cu pronume relative precedate de prepoziții: Visul ei de tinerețe a rămas în taina poienii¹/ de unde (<i>din care</i>) se vedeau satele și apele Orheiului.²/ (M. Sadoveanu) Modul¹/ cum (<i>în care</i>) a rezolvat problema²/ dovedește multă inventivitate.¹/</p>
Topica	<ul style="list-style-type: none"> • Stă după cuvântul (substantiv, pronume, parte de vorbire cu valoare de substantiv) determinat (vezi exemplele de mai sus). • Dacă cuvântul determinat nu ocupă ultimul loc în regentă, subordonata atributivă apare intercalată în structura propoziției recente: Sub cireșii sălbatici,¹/ care <i>coborau rădăcinile către oasele morților</i>,²/ se făcu în lumina dimineții tăcere.¹/ (M. Sadoveanu)
Observații	<ul style="list-style-type: none"> • Când elementul joncțional este un pronume relativ în cazul G. (căru, cărei, căror), el se acordă în gen și număr cu substantivul regent din față, iar articolul posesiv (al, a, ai, ale) se acordă cu substantivul următor din propoziția atributivă: Am un coleg¹/ al căru <i>rezultat</i> îl cunoști.²/ Am un coleg¹/ ale căru <i>rezultate</i> le cunoști.²/ Am o colegă¹/ al cărei <i>rezultat</i> îl cunoști.²/ Am o colegă¹/ ale cărei <i>rezultate</i> le cunoști.²/ • Propoziția atributivă introdusă prin conjuncția să după o propoziție regentă în care apare verbul a avea + substantiv poate fi confundată cu o subordonată completivă indirectă: Abia avu putere¹/ să <i>se stăpânească</i>.²/ Propoziția (2) este o subordonată atributivă (nu completivă indirectă), pentru că poate fi contrasă într-un atribut verbal: Abia avu putere de a se stăpâni. • O propoziție atributivă de tip special este propoziția atributivă apozițională. Raportul sintactic apozițional, situat la granița dintre coordonare și subordonare, poate fi exprimat în frază: <ul style="list-style-type: none"> ○ Prin pronumele relativ compus ceea ce (când propoziția atributivă apozițională se referă la întregul conținut al regentei): România a făcut pași importanți spre Europa,¹/ ceea ce <i>va avea urmări pozitive pentru toți cetățenii țării</i>.²/ ○ Cu ajutorul adverbilor explicative (adică, anume, și anume): S-a ajuns la un consens,¹/ adică <i>nimeni nu s-a opus</i>.²/

Verificați-vă cunoștințele!

1. Identificați attributele, arătați felul lor și precizați care este cuvântul determinat de ele:

- a. Greierul, cântăreț neobosit al zilelor de vară, amuțise istovit, sub înălțimea ocrotitoare a ierburilor. (Calistrat Hogaș)
- b. Pe lângă el, cobora, chinuită, singura cărare mai lesnicioasă celor câteva case de oameni, întemeiate în acest cuib de vulturi. (Gala Galaction)
- c. Nici tunarii de lângă Otopeni nu știuseră chiar în mod sigur ce rol jucase bătălia lor în apărarea nu numai a capitalei, ci și a altor puncte esențiale ale situației militare. (Marin Preda)
- d. puternică suflare de vânt trecătoare și iute, ca un glas de pieire, strecurându-se printre frunzișuri, se stinse tânguios și jalnic, în nesfârșitul umbros al depărtărilor. (C. Hogaș)
- e. Din streășina munților, ce-nalță marginea țării de la Severin până la Dorohoi, râuri frumoase, dătătoare de viață și nenumărate pâraie se despletesc, în cărări de argint, peste-ntinsele șesuri ale Valahiei și printre dealurile blânde ale Moldovei. (A. Vlahuță)

2. Spuneți la ce mod sunt verbele cu funcția sintactică de atribut din textele următoare:

- a. De ce, de ne-ce, nu știu; dar știu că au pus pe fiecare bilet de închiriat. (I.L.Caragiale)
- b. Pomi suferind de gălbinare ne ies în drum. (L. Blaga)
- c. El avu nesocotința de a părăsi această minunată poziție și de a lua în goană pe transilvăneni. (N. Bălcescu)

3. Ce deosebire există între attributele scrise cursiv, în privința acordului și a felului atributelor:

a. Creionul acesta este aici.	Creionul acestuia este aici.
b. Casa mea este lână șosea.	Casa alor mei este lână șosea.
c. Fiecare părere este interesantă.	Părerea fiecăruia este interesantă.
d. Niciun răspuns n-a fost corect.	Răspunsul niciunuia n-a fost corect.
e. Cartea lor este curată.	Cartea alor lor este curată.

4. Corectați greșelile de acord din enunțurile următoare:

- a. Băiatului acesta i-am dat niște cărți care nu erau a mele.
- b. Am povestit elevului cel harnic istorisirile auzite de la părinții mele.
- c. Niște caiete a tale și niște creioane ai săi erau pe masă.

5. Delimitați frazele, aflați propozițiile atributive, stabiliți elementul joncțional și cuvântul determinat din propoziția regentă:

- a. Mă gândeam la vremea când am cutreierat cu tine aceste locuri, când am mâncat ouă răskoapte... (M. Sadoveanu)
- b. Din coșurile înalte ale fabricilor gâlgâie rotocoale de fum ce se risipesc molatic în zarea nesfârșită. (A. Vlăduț)
- c. Am cerut lămuriri dacă bătrânii au de toate.
- d. Prietenul meu a luat decizia să treacă zilnic pe la bibliotecă și să împrumute cărțile pe care nu le are în biblioteca personală.

6. Identificați elementele joncționale care introduce subordonatele atributive din următoarele fraze și stabiliți funcția sintactică a acelor care au funcție sintactică în propoziția atributivă:

- a. Munții spre care călătoresc atâtea nave fără nume se văd în depărtare. (Geo Bogza)
- b. Nu le mai faceți ziduri unde să-nchid-avere... (M. Eminescu)
- c. Și după mintea ce o aveam, ne-am fi întors înapoi atunci ... (Ion Creangă)
- d. De atâtea ori avu impresia că gura cuptorului se cască uluitor, că podul lunecă peste jăratec cu el cu tot. (Al. Sahia)
- e. Regimentul primise ordin să plece.

7. Prin extensie, transformați attributele scrise cu litere cursive din următoarele propoziții în subordonate atributive:

Luncile *întinse* de-a lungul râului erau rodnice.

.....
Am lansat ideea *organizării* unei excursii literare.

.....
Scriitorul a vizitat satul *natal*.

.....
Elevul *silitor* este apreciat de profesori.

.....
Poezia *citită* mi-a creat mare satisfacție.

8. Care din propozițiile introduse prin pronumele relative *ce* și *care* sunt atributive?

- a. Știu ce vrei să spui.
- b. Nu-i chiar rău ce propui.
- c. Părerea ce mi-am făcut-o despre tine rămâne valabilă.
- d. Nu se știe care va învinge.
- e. Sportivul care perseverează vă ajunge campion

9. Identificați greșelile de acord din frazele următoare și corectați-le:

- a. Această carte a căror pagini sunt învechite a fost citită și de mine.
- b. Știu că e o carte în al căru cuprins găsești multe lucruri folositoare.
- c. Am un vecin a cărei cățel este simpatic.
- d. Colega a căru părinți au plecat trăiește singură.
- e. Profesorul a cărei comportament este dur nu este agreat de elevi.

Complementul direct (Cd)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care arată obiectul asupra căruia se exercită acțiunea exprimată de un verb tranzitiv (locuțiune verbală tranzitivă) sau rezultatul acesteia.
Cuvântul regent	<ul style="list-style-type: none"> • Verb tranzitiv: Cunosc un loc liniștit în valea umbrită. • Locuțiune verbală: Am băgat de seamă neliniștea ta. • Interjecție tranzitivă (iată, iaca, uite): Iată drumul cel bun!
Exprimarea complementului direct	<ul style="list-style-type: none"> • Substantiv în cazul acuzativ cu sau fără prepoziție: Și această istorisire am scris-o în liniștea unei prisăci. (M. Sadoveanu) Agripina suia din greu ajutând pe Măriuca și pe Vlad și ferind pe Păunaș din poală. (Gala Galaction) • Locuțiune substantivală: Urăsc statul de vorbă fără folos. • Pronume (de diferite tipuri, cu excepția celui de întărire) în cazul acuzativ cu sau fără prepoziție: Eu vă aștept în ograda bisericii. – pron. personal fără prepoziție; Pe noi nu ne interesează problema voastră. – pron. pers. cu prepoziție; S-a înscris pe sine primul. – pronume reflexiv; Cheamă-i și pe ai mei. – pron. posesiv; Pe aceștia nu i-am văzut niciodată. – pron. demonstrativ; Pe fiecare îl interesează ceva. – pronume nehotărât; N-am spus nimic părinților. – pronume negativ; Pe care vrei? – pronume interogativ; Spune-mi¹ /pe care vrei.² – pronume relativ; Pe dumnealui nu-l învinuim. – pronume de politețe. • Numeral substantivizat: Pe cei doi i-am întâlnit în parc. Pe al doilea îl cunosc de anul trecut. I-am invitat pe amândoi. • Verb la modul nepersonal: Nu știe a scrie corect. – infinitiv; Aud cântând pe stradă. – gerunziu; Încă n-am terminat de învățat. – supin. • Adverb substantivizat: Mi-ai făcut un bine cu asta. • Interjecție: Am auzit un trosc!
Topica	În mod obișnuit, stă după cuvântul determinat.
Punctuația	Nu se desparte niciodată de verbul regent sau de locuțiunea verbală tranzitivă.

Observații	<p>1. Complementul direct se construiește fără prepoziția pe când este exprimat prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Substantiv comun: Îmi place <i>muzica</i> lui Mozart. • Substantiv propriu articulat: Iubesc mult <i>Dunărea</i> și <i>Carpații</i>. • Pronume personal sau reflexiv, forme neaccentuate: Nu <i>te</i> vom uita nicicând. Prea mult <i>se</i> laudă. • Adjectiv substantivizat prin articol hotărât enclitic: Iubesc <i>frumosul</i> în artă. <p>2. Complementul direct se construiește cu prepoziția pe când este exprimat prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Substantiv propriu nume de persoană sau de animal: L-am zărit <i>pe Dan</i> în mulțime. Îl iubesc mult <i>pe Grivei</i>. • Pronume personal și reflexiv, forme accentuate, pronume posesiv, de politețe, demonstrativ, nehotărât, negativ, interogativ, relativ: <i>Pe tine</i> te cunoaște multă lume. Se laudă <i>pe sine</i> tot timpul. I-am întâlnit <i>pe ai tăi</i> la teatru. <i>Pe ceilalți</i> îi știi și tu. Ai mai cunoscut și <i>pe altcineva</i> acolo. N-ai văzut <i>pe nimeni</i> acolo? <i>Pe cine</i> ai invitat la aniversarea ta? Nu știm¹ / <i>pe cine</i> să votăm.² / • Numeral substantivizat: Îi cunosc foarte bine <i>pe amândoi</i>. • Substantiv comun identic cu subiectul așezat înaintea verbului tranzitiv: Cui <i>pe cui</i> se scoate. • Substantiv precedat de numeral: I-am întâlnit <i>pe cei doi</i> colegi ai tăi. • Adjectiv substantivizat prin articol nehotărât: Toată familia îl răsfăță <i>pe cel mic</i>. • Când se citează un cuvânt: El pronunță altfel <i>pe „ă”</i>. A uitat să scrie <i>pe „și”</i>. • Substantiv comun, identificat de vorbitor (denumește gradul de rudenie, profesiunea, funcția sau rangul social): L-am văzut <i>pe dirigintele</i> nostru. Ioana o ajută zilnic <i>pe mama</i>. Muncitorii îl apreciază <i>pe</i> acest <i>inginer</i>. <p>3. Complementul direct poate fi reluat sau anticipat printr-o formă neaccentuată a pronumelui personal.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reluarea complementului direct este obligatorie când acesta stă înaintea verbului tranzitiv și este exprimat prin substantiv comun articula cu articol hotărât sau este construit cu prepoziția <i>pe</i>: <i>Poveștile</i> acestea <i>le</i> știu de la bunica.
------------	--

	<p><i>Pe tine te</i> cunoaște tot orașul.</p> <p><i>Pe Luminița o</i> apreciază toți colegii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Anticiparea</i> complementului direct este obligatorie când este exprimat prin pronume personal, reflexiv, posesiv și demonstrativ: Eu <i>l</i>-am văzut <i>pe el</i> în fața bibliotecii. El <i>se</i> laudă <i>pe sine</i> în mod exagerat. Nu <i>le</i>-am văzut <i>pe ale voastre</i>. Nu <i>i</i>-a întrecut <i>pe ceilalți</i>.
--	---

Propoziția subordonată completivă directă (CD)

Rolul în frază	Corespunde unui complement direct și arată obiectul asupra căruia se exercită acțiunea unui verb din propoziția regentă.
Cuvântul determinat din propoziția regentă	<ul style="list-style-type: none"> Verb (locuțiune verbală) tranzitiv: Eu cred¹/ <u>că</u> veșnicia s-a născut în sat.²/ (L. Blaga) Băgai de seamă¹/ <u>că</u> soarele fusese cu mult mai harnic decât mine.²/ (Calistrat Hogaș) Interjecție predicativă (iată, iaca, uite): Iată¹/ <u>unde</u> am ajuns!²/
Elemente jonctionale	<ul style="list-style-type: none"> Conjunții subordonatoare: că, să, ca ...să, dacă: Spune-i curat¹/ <u>Că</u> m-am însurat.²/ (Miorița) Am învățat¹/ <u>să</u> prețuiesc lucrurile valoroase.²/ Întâmplarea a făcut¹/ <u>ca</u> el <u>să</u> devină vecinul meu.²/ L-am întrebat¹/ <u>dacă</u> mai vine pe la noi.²/ Pronume relative sau nehotărâte: care, cine, ce, cât (câtă, câte, câți), oricine, oricare, orice, ceea ce: Am decis¹/ <u>care</u> dintre noi va pleca.²/ Rămâne de văzut¹/ <u>cine</u> este acest străin.²/ Vitoria le povesti¹/ <u>ce</u> făcuse,²/ <u>ce</u> văzuse³/ și <u>ce</u> aflase la Suha, în partea cealaltă a muntelui.⁴/ (M. Sadoveanu) Ne-a relatat¹/ <u>ceea ce</u> a văzut.²/ Poliția rutieră amendează¹/ <u>pe oricine</u> nu respectă regulile de circulație.²/ Adjective pronominale relative: care, ce, cât (câtă, câți, câte): Nu știm precis¹/ <u>care</u> drum este mai puțin anevoios.²/ L-am întrebat¹/ <u>cât</u> timp va rămâne la noi.²/ Adverbe relative: unde, când, cum, încotro, cât: Nu știm¹/ <u>unde</u> a plecat.²/ Am aflat¹/ <u>când</u> se va întoarce.²/ Am înțeles¹/ <u>cum</u> se rezolvă această problemă.²/ Vezi¹/ <u>cât</u> stai acolo.²/
Topica	De obicei stă după propoziția regentă.
Punctuația	Când stă după propoziția regentă nu se desparte prin virgulă de regentă. Când stă înaintea regentei, de obicei, se desparte prin virgulă de regentă.
Observații	<p>1. Propozițiile completive directe introduse prin pronume sau adjective pronominale relative și nehotărâte referitoare la persoane și însoțite de prepoziția pe, dacă stau în fața regentei, sunt reluate în mod obligatoriu sau, dacă stau după regentă, sunt anticipate (facultativ) printr-un pronume personal în cazul acuzativ, formă neaccentuată, așezat în propoziția regentă:</p> <p>Pe cine te ajută¹/ să-l ajuți și tu.²/ Să-(l) ajuți și tu¹/ pe cine te ajută.²/</p> <p>2. Pe lângă verbele a anunța, a asculta, a examina, a întreba, a interoga, a învăța, a ruga, a sfătui, a vesti pot apărea atât un complement direct, cât și o</p>

Verificați-vă cunoștințele!

1. Identificați complementele directe și stabiliți partea de vorbire prin care ele sunt exprimate:

- a. Vede arzând pe el casa și i-a lene să iasă. (Folclor)
- b. Maria nu răspunde nimic la aceste din urmă cuvinte. (N. Filimon)
- c. Și din ceasul acela, au început a vorbi ele între ele... (Ion Creangă)
- d. Bun staroste mi-am găsit. (Ion Creangă)
- e. Pe câmp o moale căldură / Mă urmărește statornic. (L. Blaga)

2. Explicați de ce unele complemente directe sunt construite cu prepoziția **pe** și altele fără prepoziția **pe**. Arătați ce loc ocupă ele față de regentul lor.

- a. Eu să te întreb pe dumneata, nu dumneata pe mine. (I.L. Caragiale)
- b. Amicul meu salută foarte familiar pe domnul din trăsură. (I.L. Caragiale)
- c. Personalul trenului umblă forfota, examinând roatele tamponate cu toată presiunea. (I.L. Caragiale)
- d. Ochii mei nu părăseau o clipă pe nevasta lui Lipan. (M. Sadoveanu)
- e. Au poftit carne friptă pe grătar și pâine albă. (M. Sadoveanu)

3. Găsiți complementele directe, spuneți prin ce sunt exprimate și explicați reluarea sau anticiparea lor prin pronume personale neaccentuate:

- a. Răscoala am stârnit-o noi toți, satul întreg. (Zaharia Stancu)
- b. Nu-l văzusem de mult pe domnu Trandafir. (M. Sadoveanu)
- c. Sălățile din grădina ursului, pielea și capul cerbului le-a dus la stăpânu-său cu toată inima... (Ion Creangă)
- d. Pe mine, odinioară, pasărea asta m-a prigonit mult. (Vasile Voiculescu)

4. Spuneți de ce în unele propoziții de mai jos complementul direct este reluat și în altele nu:

- a. L-am văzut pe colegul meu.
- b. Am văzut un coleg.
- c. Mă duc la școală.
- d. M-a chemat mama.
- e. Pe mine nu m-a chemat nimeni.
- f. Nu-l văd pe Ion.
- g. Nu văd munții.

5. Subliniați predicatele, delimitați frazele în propoziții, stabiliți subordonatele complete directe și cuvintele determinate de ele din propozițiile regente:

- a. Am făcut ce am crezut că trebuie să fac. (I.L. Caragiale)
- b. Întrebă dincotro vine și mai ales unde are de gând să poposească. (M. Sadoveanu)
- c. Nu știu dacă cunoaște careva dintre cei mai tineri unde a fost prisaca lui Buburuz. (M. Sadoveanu)
- d. Iar străinii îl întreabă iar, dar cu glasurile cu totul schimbate și cu altă lumină în ochi, de unde-i și la ce școală a învățat, cum își ptrece viața.

Complementul indirect (Ci)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care arată obiectul căruia i se atribuie o acțiune, o însușire sau o caracteristică.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: M-am întâlnit cu el la teatru. La ora de literatură am vorbit despre nuvelă. I-am împrumutat bani lui Vasile. • Locuțiune verbală: Dădu foc curții de la Murgeni el singur, cu mâna lui. (M. Sadoveanu) Și-a dat seama de greșeala făcută. • Adjectiv: Mi-e inima de lacrimi plină. (G. Coșbuc) Acesta este un obiect necesar familiei. • Adverb: Ei sunt gata de plecare în câteva minute. E rău de ei. • Interjecție: Vai de masul nostru. (Ion Creangă)
Exprimarea complementului indirect	<p>Substantiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ În cazul dativ: Acuși îi spun mamei că mă duc la călugărie. (Ion Creangă) S-a adresta respectuos colegilor. ○ În acuzativ (cu prepozițiile cu, la, de la, fără, despre, din, etc.) În zadar vrea să ia parte / Și el la discuție. (G. Topârceanu) Adineaori, în Lipsani, am aflat de arestarea lui Cațavencu. (I.L.Caragiale) ○ În genitiv (cu prepozițiile împotriva, asupra, contra, etc.): Ar trebui să luptăm împotriva nedreptăților. <p>Adjective:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Adjective propriu-zise sau provenite din participiu (la cazul A. cu prepozițiile de, din, la, în): Din alb s-a făcut roșu. Din necugetat a devenit om cu stăpânire de sine. ○ Adjective pronominale posesive cu prepozițiile specifice genitivului (împotriva, asupra, deasupra, contra): Toți s-au ridicat împotriva noastră. <p>Pronume în cazurile:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Dativ: Lui (dumnealui, alor mei, acestuia, fiecăruia) i-am dat o carte. Nimănui nu am vorbit despre cele văzute. Cui ai vorbit despre cele văzute? ○ Acuzativ cu prepoziție (de, despre, cu, fără, etc.): Mi-e dor de el (de dumnealui, de ai mei, de acela, de fiecare). Se gândește numai la sine.

	<p>Nu mi-a vorbit de tine. De cine îți amintești dintre ei? Nu se teme de nici unul dintre ei.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Genitiv: Am luptat împotriva lui (împotriva dumnealui, împotriva alor mei, împotriva acestora, împotriva fiecăruia). Contra cui ai votat? Împotriva nimănui nu am vorbit. <p>Numeral substantivizat: Mă gândesc mereu la trei dintre colegii mei. Mi-am amintit numai de al doilea dintre ei.</p> <p>Verb la modurile:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Infinitiv: Eram totuși departe de a ghici drama petrecută fulgerător. ○ Gerunziu: Excursioniștii nu se mai săturau admirând peisajul. ○ Supin: S-a apucat de învățat abia acum.
Topica	<p>Poate sta atât după, cât și înaintea cuvântului determinat: Mi-ai promis că nu mai vorbești despre asta. De la arcul Carpaților am înțeles că putem visa. (Nichita Stănescu)</p>
Punctuația	<p>Nu se desparte prin virgulă de cuvântul determinat.</p>
Observații	<p>1. Cele mai frecvente verbe, expresii verbale și adjective care se construiesc cu complemente indirecte sunt: a colabora (la), a se gândi (la), a consta (în), a se pricepe (la), a rezulta (din), a se bucura (de), a se mulțumi (cu), a se teme (de), a fi demn (de), a fi mândru (de), a fi dispus (la), a fi satisfăcut (de), a fi hotărât (la), etc. În paranteză sunt trecute prepozițiile care leagă complementul indirect de cuvântul regent.</p> <p>2. În funcție de poziția față de cuvântul regent, complementul indirect în cazul dativ poate fi reluat sau anticipat printr-un pronume personal, forma neaccentuată:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Se reia complementul indirect exprimat prin substantiv sau pronume ori de câte ori este așezat înaintea cuvântului regent: Călătorului îi șade bine cu drumul. ○ Complementul indirect este anticipat atunci când este exprimat printr-un substantiv nume de persoană sau prin pronume și stă după cuvântul regent: I-am restituit colegului cartea împrumutată. Mama i-a cântat copilului un cântec de leagăn.

Propoziția subordonată completivă indirectă (CI)

Definiția	Este subordonata care îndeplinește în frază funcția de complement indirect pe lângă cuvântul determinat din regentă.
Cuvântul determinat din propoziția regentă	<ul style="list-style-type: none"> Verb sau locuțiune verbală: Mă tem¹/ că n-am să te mai văd...²/ (Nichita Stănescu) Se gândea¹/ să plece mai repede.²/ Nu și-a dat seama¹/ ce a făcut.²/ Mi-am adus aminte¹/ de ce mi-ai spus atunci.²/ Adjectiv sau locuțiune adjectivală: Nevasta era bănuitoare și deprinsă¹/ să tresară la orice înțepătură.²/ (M.Sadoveanu) Nu era în stare¹/ să scoată o vorbă înțeleaptă.²/ Adverb: Minodora se cuibărise pe un scăunel, jos, gata¹/ să sară oricând.²/ (M. Sadoveanu) Interjecție: Vai¹/ de cine nu se pregătește cumsecade.²/ Bravo¹/ cui învinge.²/
Elemente jonctionale	<ul style="list-style-type: none"> Conjunții subordonatoare: că, să, ca ...să, dacă, de, etc.: Abia mâine vom fi siguri¹/ dacă vom participa la concurs.²/ M-am gândit¹/ să-i fac o surpriză.²/ Sunt convins¹/ că vom reuși împreună.²/ Pronume relative: care, cine, ce, cui, ceea ce, cât (câtă, câți, câte): Am spus povestea¹/ cui m-a ascultat.²/ M-am gândit¹/ cine putea face așa ceva.²/ Ei nu s-au gândit¹/ câți să invite la banchet.²/ Adjective pronominale relative: care, ce, cât (câtă, câți, câte): Ei nu s-au gândit¹/ câți oaspeți să invite la banchet.²/ Sunt satisfăcut¹/ de ce rezultate ai obținut.²/ Nu ne-am hotărât¹/ în ce direcție să mergem.²/ Pronume și adjective pronominale nehotărâte: oricine, orice, oricare, oricât: Se teme¹/ de oricine îl amenință.²/ Acord atenție¹/ oricui spune adevărul.²/ Se teme¹/ de orice animal se apropie de el.²/ Adverbe relative: unde, când, cum, încotro: Gândește-te¹/ cum se poate rezolva această problemă.²/ El nu s-a hotărât¹/ când să plece²/, încotro să se îndrepte³/ și unde să se oprească pentru odihnă.⁴/
Topica	Poate sta înainte, cât și după regentă: De ce mi-ai spus tu ¹ / îmi aduc aminte mereu. ² / Îmi aduc aminte mereu ¹ / de ce mi-ai spus tu. ² /

Punctuația	Indiferent de poziția pe care o ocupă în frază, nu se desparte prin virgulă de propoziția regentă.
Observații	<p>Cu verbul <i>a-și aminti</i> și cu locuțiunea verbală <i>a-și aduce aminte</i> se pot construi atât subordonate complementive directe, cât și subordonate complementive indirecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Subordonată complementivă directă:</i> Mi-am amintit¹/ <i>când</i> <i>am fost ultima oară la voi.</i>²/ I-am adus aminte¹/ <i>că</i> <i>plecarea nu se poate amâna.</i>²/ • <i>Subordonată complementivă indirectă:</i> Mi-am amintit¹/ <i>de ce</i> <i>mi-ai vorbit atunci.</i>²/ Mi-am adus aminte¹/ <i>de ce</i> <i>mi-ai vorbit atunci.</i>²/

Verificați-vă cunoștințele!

1. Identificați complementele indirecte și cuvintele determinate de ele din textele următoare:

- a. De învățătura aceasta veche a bunicului uitasem... (M. Sadoveanu)
- b. Orheianu se opri și zise c-un fel de mulțumire, rotindu-și ochii asupra tuturor celor de față. (M. Sadoveanu)
- c. Astfel atenți / La tot și la toate / Am învățat mereu / Să fim veșnici. (Marin Sorescu)
- d. Iar tu de omor / Să nu le spui lor. / Să le spui curat / Că m-am însurat / C-o mândră crăiasă / A lumii mireasă. (Miorița)
- e. Zările de farmec pline / Strălucesc în luminiș. (G. Coșbuc)
- f. Adu-ți aminte de mama ta și de tatăl tău, când șezi în mijlocul celor mari. (Folclor)

2. Explicați reluarea și anticiparea complementului indirect prin pronume personal neaccentuat în dativ:

- a. Unora din băieți le da teme, pe alții îi asculta. (M. Sadoveanu)
- b. Bătrânelului îi dădu întâi ocol. (M. Sadoveanu)
- c. Nevestei mele să-i mai spui / Să-mi cumpere o coasă. (G. Coșbuc)
- d. Lui Bologa îi era scârbă, cu Gross în frunte. (Ilieu Rebreanu)
- e. Îi dă zestre Petruții șase boi. (Camil Petrescu)

3. Alcătuiți câte trei propoziții în care să fie complemente indirecte exprimate prin verbe la supin, substantive și pronume în genitiv precedate de prepoziții și/sau locuțiuni prepoziționale.

4. Analizați morfologic și sintactic cuvintele scrise cursiv: Din parte-**mi**, fiecare să facă ce vrea, dar spuneți-**mi** cum o s-o scoateți la capăt în felul acesta.

5. Identificați predicatele, delimitați frazele în propoziții, aflați subordonatele complementive indirecte, analizați morfologic regentul și elementul joncțional:

- a. Îmi aduc aminte cum s-a făcut o seară caldă și luna se ridica deasupra livezilor, în răsărit. (M. Sadoveanu)
- b. Nu-ți dai seama că eu îți vreau binele... (G. Călinescu)
- c. Răcni din răputeri, gata să-și piardă echilibrul (Titus Popovici)
- d. Și dintr-o dată, se miră singur cât era de bucuros că venise aici. (Titus Popovici)
- e. Uletul apei ne silește să vorbim tare. (Al. Vlahuță)
- f. Pe urmă povestește cui are vreme să-l asculte. (I.L. Caragiale)

6. Spuneți ce fel de subordonată este fiecare introdusă prin pronumele relativ **cine**:

- a. Nu se știe cine a venit.
- b. Întrebarea este cine a venit.
- c. Nu-mi dau seama cine a venit.
- d. Nu știu cine a venit.

Complementul circumstanțial de loc (Ccl)

Definiția	<p>Este partea secundară de propoziție care arată:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Locul acțiunii: O doină plânge <i>sus pe culme</i>. (O. Goga) • Direcția acțiunii: Un salcâm privi <i>spre munte</i>. (G. Topârceanu) • Punctul de pornire al acțiunii: ... i se păru că îl lovește în față răcoarea apelor pornite <i>de la munte</i>. (Fănuș Neagu) • Limita spațială: ... omoară calul dacă o ține așa <i>până la pod</i>. (F. Neagu) • Spațiul străbătut: Tot umblând <i>din loc în loc</i>, am ajuns cumva acolo.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: Am zărit lumină <i>pe pământ</i>. (Marin Sorescu) (Vezi exemplele de mai sus) • Locuțiune verbală: Am luat-o la sănătoasa <i>spre ogradă</i>. • Adjectiv: Am un câine <i>alb la picioare</i>. • Interjecție: Hai mai aproape! Țac, țac prin copac / Fâș, fâș prin tufiș. (Folclor)
Exprimarea complementului circumstanțial de loc	<ul style="list-style-type: none"> • Substantiv în cazul acuzativ fără prepoziție (însoțit de un atribut cu sens cantitativ) sau cu prepoziție ori locuțiune prepozițională (în, la, pe, după, între, lângă, din, spre, înspre, dinspre, dintre, de la, până la, de pe la, printre, peste, aproape de, departe de, dincolo de): Ionel parcurge zilnic cinci <i>kilometri</i>. S-a ivit <i>pe culme</i> toamna. (G. Topârceanu) Plaja este <i>aproape de port</i>. Ne-am odihnit <i>dincolo de râu</i>. • Substantiv în cazul genitiv precedat de o prepoziție (înaintea, asupra, deasupra, îndărătul, înapoia, dedesubtul) sau de o locuțiune prepozițională (în fața, în spatele, de-a lungul, în susul, în stânga, etc.): Avioanele zboară <i>deasupra norilor</i>. Tu nu știi că peștele merge numai <i>în susul apei</i>? (F. Neagu) Grădinile sunt amenajate mai ales <i>de-a lungul râului</i>. • Substantiv în cazul dativ (dativ locativ): Rămâi <i>locului!</i> • Adjectiv pronominal posesiv în cazul acuzativ precedat de prepoziții (înaintea, înapoia, îndărătul, asupra, deasupra) sau de locuțiuni prepoziționale (în fața, în spatele, în jurul, în stânga, etc.): El locuiește <i>asupra noastră</i>. Domnul s-a așezat <i>în spatele vostru</i>. • Pronume în cazurile acuzativ și genitiv, cu aceleași prepoziții sau locuțiuni prepoziționale ca și la substantiv și dativ posesiv, precedat de prepoziții cu regim de genitiv:

	<p>Ei locuiesc <i>lângă noi (lângă dumnealui, ai noștri, lângă aceștia).</i> Ne-am așezat <i>în spatele lor (în spatele dumnealui, în spatele alor noștri, în spatele acestora, în spatele altora).</i> <i>Înainte</i> <i>cui</i> ai stat la spectacol? Am stat <i>înainte</i> <i>cui</i> mi-a plăcut. <i>În fața nici unuia</i> dintre voi nu am văzut cărți sau caiete. Cartea se află <i>înainte-ți.</i> Și le pusese <i>înainte-și.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Numeral cu prepoziție:</i> Creionul nu era în primul buzunar, ci <i>în al doilea.</i> • <i>Adverb de loc sau locuțiune adverbială:</i> Vedeam Ceahlăul la apus / <i>Depart</i>-n zări albastre dus. (G. Coșbuc) Fugea <i>de colo până colo.</i> <i>În dreapta</i> și <i>în stânga</i> vezi brazi falnici.
Topica	De obicei stă după cuvântul determinat.
Punctuația	<p>În mod obișnuit nu se desparte prin virgulă de cuvântul regent. Dar sunt și excepții:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Complementele circumstanțiale de loc coordonate prin juxtapunere sau prin conjuncții sau locuțiuni conjuncționale cu excepția lui <i>și, ori, sau</i> nerepetate, se despart prin virgulă: Ieri am fost în oraș(,) în parc și la stadion. Nu l-am găsit nici în grădină(,) nici în curte. • Complementul circumstanțial de loc cu sau fără determinări, așezat între subiect și predicat, se izolează între virgule dacă subiectul este așezat înaintea predicatului: Copiii(,) <i>aici</i>(,) se pot juca în voie. • Dacă subiectul este așezat după predicat, complementul circumstanțial de loc, intercalat între acestea, se izolează între două virgule dacă se insistă asupra lui: Mergi(,) <i>acolo</i>(,) și tu! • Se desparte prin virgulă atunci când este așezat altundeva decât locul ocupat în mod normal de către complemente: <i>La școală</i>(,) profesorul ieri m-a pedepsit.

Propoziția subordonată circumstanțială de loc (CL)

Rolul în frază	Îndeplinește funcția de complement circumstanțial de loc arătând locul (în sensul descris la complement) în care se petrece acțiunea din propoziția regentă.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> Verb: Vei pleca¹/ <u>unde</u> îți spun eu.²/ Locuțiune verbală: A luat-o la fugă¹/ <u>încotro</u> vedea cu ochii.²/ Interjecție: Hai¹/ <u>unde</u> ne-am propus!²/ Adjectiv: Victorioasă,¹/ <u>oriunde</u> joacă,²/ echipa a câștigat campionatul.¹/
Elemente joncționale	<ul style="list-style-type: none"> Adverbe relative cu sau fără prepoziții (unde, de unde, până unde, încotro, dincotro, cât) sau compusele lor nehotărâte (oriunde, orideunde, oriîncotro, oridincotro): <u>Unde</u> intră soarele,¹/ nu intră medicul.²/ A plecat¹/ <u>încotro</u> a văzut cu ochii.²/ A umblat¹/ <u>cât</u> e lumea de mare.²/ <u>Orîncotro</u> privești,¹/ vezi locuri pitorești.²/ Pronume și adjective pronominale relative: care, ce, cine, cât (câtă, câți, câte) cu prepoziții: Plecăm¹/ <u>la cine</u> ne-a invitat.²/ Am fost cazați¹/ <u>la ce</u> hotel am dorit.²/ Ne-am îndreptat¹/ <u>spre care</u> ne-a invitat.²/ Ne-am îndreptat¹/ <u>spre care</u> coleg ne-a invitat.²/ Pronume și adjective pronominale nehotărâte: oricine, oricare, orice, oricât, cu prepoziții: Se duce cu plăcere¹/ <u>la oricare</u> îl cheamă.²/ Se duce cu plăcere¹/ <u>la oricare</u> coleg îl cheamă.²/
Elemente corelative în regentă	Uneori în regentă apare adverbul corelativ de insistență acolo : Unde nu gândeai, ¹ / acolo îl aflai. ² / Când adverbul acolo stă înaintea elementului joncțional, nu se desparte prin virgulă de acesta: Departe de oraș, acolo ¹ / unde încep munții, ² / s-a ridicat o cabană luxoasă. ¹ /
Topica	Stă, de obicei, după regentă. Când se insistă asupra ei, stă înaintea regentei: Astăzi ne putem duce ¹ / <u>unde</u> vrem. ² / <u>Unde</u> vreau eu, ¹ / acolo să mergi! ² /
Punctuația	Atunci când urmează după regentă, de obicei, nu se desparte prin virgulă. Antepusă, despărțirea prin virgulă este obligatorie când apare corelativul acolo : Unde nici nu ne-am gândit(,) ¹ / acolo a apărut. ² / Dacă este intercalată și este așezată înaintea predicatului regentei, se izolează prin virgule: Elevii(,) ¹ / unde au vrut(,) ² / puteau merge în parc. ¹ /
Observație	Adverbele relative care introduc subordonate circumstanțiale de loc îndeplinesc funcția de complement circumstanțial de loc în propozițiile din care fac parte.

Complementul circumstanțial de timp (Cct)

Definiția	<p>Este partea secundară a propoziției care determină un verb (locuțiune verbală) predicativ sau nepredicativ, o interjecție, un adverb sau un adjectiv și poate arăta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Timpul acțiunii: <i>Aseară</i> am văzut un film excepțional. • Momentul începerii acțiunii: A început <i>de ieri</i> să cadă câte-un fulg. • Durata în timp a acțiunii: <i>O zi</i> întreagă te-am așteptat. • Frecvența acțiunii: <i>De trei ori</i> ți-am spus povestea. • Limita în timp a acțiunii: <i>Până mâine</i> voi rămâne aici.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb predicativ: Să <i>pleci acum</i> de aici! • Verb nepredicativ: Mergând <i>zilnic</i> la bibliotecă, s-a deprins cu cititul • Locuțiune verbală: <i>Aseară</i> am stat de vorbă cu el. • Interjecție: <i>Hai acum</i> cu mine. • Adjectiv: Echipa <i>victorioasă atunci</i> n-a mai fost capabilă de performanță. • Adverb: <i>Azi de dimineață</i> a venit și el.
Exprimarea complementului circumstanțial de timp	<ul style="list-style-type: none"> • Substantive comune în cazul acuzativ fără prepoziție, fiind însoțite de obicei de adjective propriu-zise, de adjective pronominale nehotărâte sau de numerale: A plecat în străinătate <i>anul trecut</i>. A stat acolo <i>toată ziua</i>. Examenul a durat <i>cinci zile</i>. A călătorit astfel <i>zile și nopți</i>. • Substantive comune sau proprii în cazurile acuzativ precedate de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale (în, la, după, între, spre, din, de la, până la, înspre, către, cu, de peste, până, înainte de, în timp de, în vreme de, în jur de, aproape de) și genitiv precedate de prepoziții și locuțiuni prepoziționale (înaintea, asupra, în urma, în timpul, în cursul, în vremea, de-a lungul, în mijlocul, etc.) Ionel a sosit la școală <i>după colegi</i>. <i>Până la examen</i> mai avem timp. <i>Înainte de Paști</i> nu va veni. <i>În timp de război</i> oamenilor le este frică. <i>În mijlocul iernii</i> au rămas fără lemne. <i>În timpul războiului</i> s-au întâmplat tragedii. • Pronume în cazurile acuzativ, genitiv, precedate de aceleași prepoziții și locuțiuni prepoziționale ca și substantivele și în dativ-posesiv, precedate de prepoziții și locuțiuni prepoziționale cu regim de genitiv:

	<p>Vom pleca de la școală după el (<i>după dumnealui, după ai noștri, după aceștia, după toți</i>).</p> <p>După cine veți pleca de la școală?</p> <p>Nu vom pleca de la școală după nici unul dintre ei, ci înaintea lor.</p> <p>Vom pleca acasă înaintea lui (<i>înaintea dumnealui, înaintea alor noștri, înaintea acestora, înaintea tuturor</i>).</p> <p>Înaintea cui a sosit?</p> <p>N-am aflat¹ / înaintea cui a sosit.² /</p> <p>A sosit înainte-ți.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adjective pronominale posesive în acuzativ precedate de prepoziții și locuțiuni prepoziționale cu regim de genitiv: Am sosit de la gară înaintea voastră. A învățat poezia înaintea mea. • Adjective propriu-zise referitoare la vârstă, precedate de prepoziția de, în cazul acuzativ: Îl cunosc de mic pe vecinul meu. • Numerale cardinale, ordinale și colective, cu valoare substantivală, în cazurile acuzativ și genitiv, precedate de aceleași prepoziții și locuțiuni prepoziționale ca și substantivul: Am ajuns la gară după cei doi (<i>după cel de-al doilea, după amândoi</i>). Am sosit înaintea celor doi (<i>înaintea celui de-al doilea, înaintea amândurora</i>). • Numerale adverbiale: Azi noapte m-am trezit de două ori. • Verbe la modul: <ul style="list-style-type: none"> ○ Infinitiv cu prepoziția până și locuțiunea prepozițională înainte de: <i>Până a veni</i> tata, am citit lecția. Ai adormit înainte de a termina lecțiile. ○ Gerunziu: Mergând spre școală, m-am întâlnit cu el. ○ Participiu: Ajuns acasă, m-am apucat de lecții. • Adverbe cu sau fără prepoziții și locuțiuni adverbiale de timp (acum, astăzi, ieri, altăieri, mâine, poimâine, niciodată, odată, altădată, aseară, astă-noapte, atunci, cândva, devreme, dis-de-diminează, după-amiază, după-masă, îndată, întotdeauna, oricând, târziu, uneori, sau adverbe provenite din substantive: noaptea, ziua, iarna, vara, primăvara, duminica, luna, vinerea, etc.) Părinții mei vor sosi mâine. Tata a plecat dis-de-diminează de acasă. Din când în când trece și pe la noi.
Topica	<p>Poate sta atât înainte, cât și după cuvântul determinat: Ziua ninge, noaptea ninge, dimineata ninge iară! (V.Alecsandri) Am stat trei zile la București.</p>
Punctuația	<p>Complementul circumstanțial de timp exprimat prin verb la gerunziu, așezat la începutul propoziției, se desparte prin virgulă de restul enunțului: Citind ziarul, am aflat știri interesante.</p>

Observații	<p>Complementul circumstanțial de timp exprimat prin substantiv este însoțit de numeral sau adjectiv (a treia zi, peste patru zile, peste puțini ani, etc.) Aceste structuri trebuie analizate separat: numeralul sau adjectivul este atribut pe lângă substantivul cu rol de complement circumstanțial de timp.</p> <p>Uneori complementul circumstanțial de timp este foarte apropiat de complementul circumstanțial de loc: Mi-a povestit în drum spre Iași.</p>
------------	--

Propoziția subordonată circumstanțială de timp sau temporală (CT)

Rolul în frază	Este subordonata care îndeplinește în frază funcția de complement circumstanțial de timp, arătând momentul, durata, momentul începerii, limita în timp sau frecvența acțiunii sau a unei însușiri exprimate în propoziția regentă.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> Verb: Va veni¹/ <u>după ce</u> și-a terminat treaba.²/ Locuțiune verbală: Și-a adus aminte¹/ <u>când</u> a ajuns acasă.²/ Adjectiv: Învingătoare¹/ <u>când</u> a jucat cu Steaua,²/ echipa n-a mai mers așa de bine astăzi.¹/ Interjecție: Hai¹/ <u>când</u> poți.²/ Adverb: Ieri¹/ <u>când</u> ne-am întâlnit,²/ nu mi-ai spus nimic.¹/
Felul subordonatelor temporale	<p>În funcție de ordinea în care se petrec cele două acțiuni exprimate de propoziția regentă și subordonată, subordonata temporală poate fi:</p> <ul style="list-style-type: none"> de anterioritate – acțiunea din subordonata temporală se petrece înainte de acțiunea exprimată de regentă: A plecat¹/ <u>după ce</u> ne-am luat rămas bun.²/ de simultaneitate – cele două acțiuni se petrec în mod simultan: <u>Când</u> învață,¹/ nu-l deranjează nimeni.²/ de posterioritate – acțiunea din subordonată se petrece după acțiunea exprimată de propoziția regentă: Am ajuns la gară¹/ <u>înainte să</u> sosească trenul.²/
Elemente joncționale	<ul style="list-style-type: none"> Adverbe relative (când, de când, până când, pe când, cum, cât): Multă vreme a trecut¹/ <u>de când</u> nu ne-am întâlnit.²/ <u>Pe când</u> trecea lângă biserică,¹/ a dat nas în nas cu popa.²/ <u>Cât</u> a stat la noi,¹/ n-a scos o vorbă.²/ <u>Cum</u> au trecut pârâul,¹/ s-au odihnit la umbra unui copac.²/ Adverbe nehotărâte (oricând, oricât, orișicând): <u>Oricând</u> dorești,¹/ poți veni la noi.²/ Poți sta la noi¹/ <u>oricât</u> vrei.²/ Conjunții și locuțiuni conjuncționale (de, că, până, cât timp, câtă vreme, de câte ori, de îndată ce, după ce, înainte ca să, înainte să, îndată ce, în timp ce, în vreme ce, ori de câte ori, până ce, până să, pe când; dacă – numai în limbaj arhaic și în limbajul popular): <u>După ce</u> ne-am odihnit puțin,¹/ am pornit mai departe.²/ <u>Ori de câte ori</u> vine bunica la noi,¹/ ne aduce cadouri.²/ <u>Îndată ce</u> mi-a spus vestea,¹/ a dispărut.²/ <u>Dacă (când)</u> vede¹/ că nu vine nimeni,²/ se apucă singur de treabă.³/ Pronume sau adjective pronominale relative sau nehotărâte (cine, care, ce, cât, oricine, oricare) cu sau fără prepoziție: Au sosit¹/ <u>înaintea cui</u> doreau.²/

	<p>Te-am așteptat¹/ până la ce oră am stabilit.²/</p> <p>Au sosit¹/ înaintea oricui doreau.²/</p> <p>N-am să te uit¹/ câte zile voi trăi.²/</p>
Corelative în regentă	<p>Uneori în regentă apare un adverb corelativ: atunci, imediat, îndată, pe loc, tocmai, etc.:</p> <p>Cum am intrat în cameră,¹/ pe loc (imediat, îndată) m-a luat la întrebări.²/</p>
Topica	<p>Poate sta atât în fața, cât și după regentă:</p> <p>Când am terminat,¹/ el era deja departe.²/</p> <p>Echipa a pornit la drum¹/ după ce băieții s-au odihnit.²/</p>
Punctuația	<p>Când stă în fața regentei, se desparte prin virgulă de aceasta, iar când stă după regentă, în mod obișnuit nu se desparte prin virgulă:</p> <p>Când vine iarna,¹/ natura îmbracă haină albă.²/</p> <p>Natura îmbracă haină albă¹/ când vine iarna.²/</p>
Observații	<ul style="list-style-type: none"> Adverbul relativ când nu este element relațional specializat pentru subordonată temporală. El poate introduce în frază și subordonată: <ul style="list-style-type: none"> subiectivă: Se știe¹/ când vom porni la munte.²/ predicativă: Întrebarea este¹/ când vom porni la munte.²/ pompletivă directă: Știu¹/ când vom porni la munte.²/ completivă indirectă: Mi-am adus aminte¹/ când vom porni la munte.²/ atributivă: Întrebarea¹/ când vom pleca la munte²/ mă preocupă.¹/ Locuțiunile conjuncționale în timp ce, în vreme ce, pe când pot introduce și subordonate opoziționale: Astăzi este timp frumos,¹/ în vreme ce ieri a plouat.²/ Următoarele locuțiuni conjuncționale introduc numai subordonate temporale: după ce, imediat ce, îndată ce, până să, ori de câte ori. Uneori elementul relațional este precedat de adverbe de întărire (tocmai, chiar, mai ales, mai cu seamă) sau de restricție (numai, doar) care fac parte din subordonata temporală: ... și tocmai când eram hotărât a spune mamei toate aceste,¹/ iaca²/ și soarele răsare.³/ (Ion Creangă) Adverbul corelativ atunci poate preceda adverbul relativ când, dar el face parte din propoziția regentă: Atunci¹/ când te chem²/ vino la mine!¹/ (Propoziția (1) este regentă.) Foarte rar, elementele joncționale când și că apar în propoziția regentă, dar se referă la subordonată: Erai un copil, când s-a întâmplat aceasta. (Când erai un copil, s-a întâmplat aceasta.)

Verificați-vă cunoștințele!

1. Identificați complementele circumstanțiale de loc:

- O iau prin dosul primăriei și o apuc pe maidan ca să ies la bariera „Unirii”. (I.L.Caragiale)
- A trecut întâi o boare /Pe deasupra viilor, / Și-a furat de prin ponoare / Puful păpădiilor. (George Topârceanu)
- În câteva clipe, uneltele de bucătărie de sub șandramaua putredă de-afară își luară locul în tindă, pe prichici și-n jurul hornului. (M. Sadoveanu)
- Undeva un zbor se aude. (L.Blaga)
- Acolo, lângă izvoară, iarba pare de omăt. (M.Eminescu)

2. Găsiți complementele circumstanțiale de loc și stabiliți cazul părții de vorbire prin care ele sunt exprimate:

- Pe câmpu-nghețat caii mureau... (N. Stănescu)
- Am mers amândoi de-a lungul cheiului.
- Noaptea o ptrecură sfătuind împrejurul focurilor. (Al. Vlahuță)
- Agripina se opri locului. (Gala Galaction)
- Vântul rostogolea praful neîncetat în jurul nostru.
- Privi în juru-i cu obrazul deodată împietrit. (M.Sadoveanu)

3. Identificați subordonatele circumstanțiale de loc, analizați morfologic regentul lor și spuneți ce funcție sintactică au cuvintele prin care ele se introduc:

- Te duci s-aduci pe stăpân de pe unde-i sticlesc ochii și petrece. (M. Sadoveanu)
- Intrați pe alea de liliaci și ajungeți unde trebuie. (M. Sadoveanu)
- De unde nu gândești, de acolo sare iepurele. (Folclor)
- Oriîncotro te-i uita, vezi colori felurite. (N.Bălcescu)
- Se uită înapoi unde-și lăsase ghiozdanul și pantofii. (Eugen Barbu)

4. Identificați elementele joncționale care introduc subordonatele circumstanțiale de loc și corelativele din propozițiile regente:

- Unde prindea omul, acolo îl ocăra. (I. Slavici)
- Unde este vorbă multă, acolo e treabă scurtă. (Folclor)

5. Completați fraza cu o propoziție regentă încât propoziția secundară să fie, pe rând, circumstanțială de loc, subiectivă, completivă directă, completivă indirectă și atributivă:
:..... **încotro se îndreaptă ea.**

6. Identificați complementele circumstanțiale de timp și arătați prin ce sunt exprimate:

- O săptămână, o lună, un an de zile n-o să mai vorbească decât de aventura asta. (I.L.Caragiale)
- Eu am știință că fapta asta s-a petrecut ziua, la asfințitul soarelui. (M. Sadoveanu)
- Iară pe marginea drumului, din când în când, dă de pietrarii care ciocănesc din zori de zi până la apusul soarelui. (I.Slavici)
- De la venirea mea cu a doua domnie și până astăzi, am arătat asprime către mulți. (C. Negruzzi)
- În Moldavia, pe vremea aceea, nu se introdusese încă moda mâncărilor alese. (C. Negruzzi)
- Până acum n-a lucrat nimic și acuma șade. (Folclor)

7. Alcătuiți trei propoziții: două cu complemente circumstanțiale de timp exprimate printr-un **substantiv și un verb la infinitiv** precedate de locuțiunea prepozițională **înainte de** și una cu un complement circumstanțial de loc exprimat printr-un substantiv precedat de aceeași locuțiune prepozițională.

8. Analizați sintactic și morfologic cuvântul **sara**:

- a. Sură-i sara cea de toamnă. (M. Eminescu)
- b. Sara pe deal buciulul sună cu jale. (M.Eminescu)

9. Identificați subordonatele temporale din următoarele fraze; analizați morfologic elementele joncționale și înlocuiți-le cu altele fără să schimbați raportul temporal:

- a. El se luptă voinicește pân'ce izbuti să iasă din primejdioasa strâmtoare. (A.I.Odobescu)
- b. De cum a dat în fapte de zori / Veneau cu fete și feciori. (G.Coșbuc)
- c. Cum se potoli deplin vântul, iată sosi șatrul prin ultimele scuturături ale ploii. (M.Sadoveanu)
- d. Însă imediat ce părăsi biroul dădu drumul îngrijorării și tensiunii. (Al Ivasiuc)

10. Delimitați propozițiile, spuneți în ce raport temporal - față de regentă – se află fiecare propoziție circumstanțială de timp introdusă prin **cum** și **când**:

- a. Cucoșul, cum scăpă din mâinile moșneagului, fugi de-acasă și umbla pe drumuri, bezmetic. (Ion Creangă)
- b. Când ajunse cam prin mijlocul imașului, Mitru se opri și răsuflă. (T.Popovici)
- c. Când coboară întunericul, lumini se aprind la ferestre. (Geo Bogza)

11. Alcătuiți fraze cu subordonate circumstanțiale de timp introduse prin locuțiunile conjuncționale **înainte (ca)...***să, pe dată ce, o dată ce, în vreme ce, în timp ce, câtă vreme, de câte ori*.

12. Ce fel de propoziție este fiecare introdusă prin **cât**:

- a. Nu știu cât e ceasul.
- b. Întrebarea este cât costă marfa.
- c. Timpul cât am stat la mare a fost minunat.
- d. Nu m-am hotărât cât să cer.
- e. Nu se știe cât este de mare.
- f. Cât ne ținem de treabă, ne merge bine.

Complementul circumstanțial de mod (Ccm)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care arată cum se desfășoară acțiunea exprimată printr-un verb sau cum se prezintă o însușire.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb la mod personal sau nepersonal: El se pricepe bine la rezolvarea problemelor. Zicând în sinea lui ceva cu amărăciune, a început să se pregătească de drum. • Locuțiune verbală: Mi-am dat seama ușor de cele întâmplare. • Adjectiv: Avea o barbă mare cât o bidinea. • Adverb: Vuietul pârâului acoperea destul de bine țipetele lui. • Interjecție: Hai repede acasă!
Felurile complementului circumstanțial de mod	<p>Complementul circumstanțial de mod este de trei feluri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Complement circumstanțial de mod propriu-zis: Elevul a intrat repede în clasă. Vorbește frumos cu toată lumea. • Complement circumstanțial de mod comparativ: Se comportă ca un om matur. Aleargă repede ca vântul. Este înalt cât casa. • Complement circumstanțial de mod de măsură: Prețurile au crescut cu 25%. Covorul este lung de doi metri.
Exprimarea complementului circumstanțial de mod	<ul style="list-style-type: none"> • Substantiv în cazul acuzativ fără prepoziție: Doarme buștean. S-a supărat foc. • Substantiv în cazul acuzativ precedat de o prepoziție, locuțiune prepozițională sau de un adverb comparativ (a, ca, cu, fără, după, din, în, la, prin, între, în conformitate cu, potrivit cu, în raport de (cu), în funcție de, față de, în comparație cu, în chip de, la fel ca, cât, decât, ca (și): Ei au fost întâmpinați cu multă bucurie. A venit la noi fără știrea părinților lui. A rezolvat problema ca și vecinul. S-a pregătit pentru serbare în funcție de posibilitățile sale. Miroase a busuioc. Orașul Tokio este mai mare decât București. • Substantiv în cazul genitiv precedat de propoziție sau locuțiune prepozițională (împotriva, în baza, în lumina, în temeiul, pe măsura): El vorbește împotriva colegilor. A fost condamnat în temeiul legii.

	<ul style="list-style-type: none"> • Substantiv în cazul dativ cu prepoziție (conform, potrivit): Totul a decurs <i>conform (potrivit) planului</i>. • Pronume în cazurile: <ul style="list-style-type: none"> ○ acuzativ precedat de prepoziții, de locuțiuni prepoziționale sau de adverbe comparative (aceleași ca în cazul substantivului: A venit la noi <i>fără el (fără dumnealui, fără ai noștri, fără acela, fără orice)</i>. Referatul a fost întocmit <i>în raport cu al vostru (în raport cu celălalt)</i>. El este mai mare <i>decât mine (decât dumneata, decât al meu, decât acesta, decât fiecare)</i>. <i>Decât cine</i> e mai mare? Nu știu¹/<i>decât cine</i> e mai mare.²/ ○ genitiv precedat de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale (aceleași ca la substantive): Deși curentul era mare, a înotat <i>împotriva lui</i>. Legea a fost adoptată și au acționat <i>în temeiul ei (în temeiul acesteia)</i>. ○ dativ precedat de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale (aceleași ca la substantiv) sau <i>fără prepoziție</i>: A procedat <i>contra lor (contra noastră, contra acestuia, contra dumnealui, contra fiecăruia)</i>. <i>Potrivit cui</i> a acționat? Este inferior <i>lui (dumnealui, celuiilalt, alor noștri, altora)</i>. • Numerale: <ul style="list-style-type: none"> ○ cu valoare adverbială: I-am plătit <i>triplat</i>. Am muncit <i>însutit</i>. A frânt pâinea <i>în două</i>. ○ cu valoare substantivală: <ul style="list-style-type: none"> ▪ în cazul acuzativ cu prepoziții și locuțiuni prepoziționale (aceleași ca la substantiv): A acționat <i>în conformitate cu cei patru</i>. Voi veni <i>în funcție de amândoi</i>. ▪ în cazul genitiv cu prepoziție sau locuțiune prepozițională (aceleași ca la substantiv): El vorbește <i>împotriva celor doi</i>. Hotărârea a fost adoptată <i>în temeiul celei de-a doua</i> dintre legi. ▪ în cazul dativ precedat de prepoziții sau locuțiuni prepoziționale (aceleași ca la substantive): A acționat <i>conform celor trei</i> dintre colaboratori. A procedat <i>contra celor doi (contra celui de-al doilea, contra amândurora)</i>. Era mai cumsecade <i>decât primul (decât cei doi, decât amândoi)</i>. • Verbe la modurile nepersonale: <ul style="list-style-type: none"> ○ infinitiv precedat de prepoziția fără sau advrebul comparativ ca: A plecat <i>fără a spune</i> ceva. A-ți scrie temele e la fel de important <i>ca a învăța</i>.
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ○ gerunziu: Venea <i>alergând</i> spre mine. ○ Participiu cu valoare adjectivală precedat de adverbul comparativ ca: Am rămas uimit <i>ca lovit</i> de trăsnet. • Adverbe sau locuțiuni adverbiale fără prepoziție sau precedate de adverbe comparative cu valoare de prepoziție: Vorbește <i>foarte repede</i>. M-am dus acolo <i>cu de-a sila</i>. Era mai fericită <i>ca ieri</i>. • Interjecție: Și porenesc ei <i>teleap-teleap</i>.
Topica	<p>Poate sta atât înainte, cât și după cuvântul determinat:</p> <p>Fetele și flăcăii, gătiți frumos ... foiau prin sat. (I.Creangă)</p> <p>Dumnealor, frumos gătiți, ... așteaptă cu nerăbdare pe peronul din urbea X. (I.L.Caragiale)</p>
Punctuația	Nu se desparte prin virgulă de cuvântul determinat.
Observații	<p>1. Când într-o propoziție avem predicat nominal cu numele predicativ exprimat prin adjectiv la gradul pozitiv sau comparativ de inegalitate (superioritate sau inferioritate), complementul circumstanțial de mod este cel de-al doilea termen comparativ:</p> <p>Este atent ca și mine. Este mai atent decât mine. Este mai puțin atent ca mine.</p> <p>2. Adjectivul care stă după verb, dar se acordă în gen și număr cu substantivul sau cu complementul direct este element predicativ suplimentar:</p> <p>Noaptea se vestea grăbită. (C.Hogaș) Cei rămași în picioare așteptau încordați. (Fănuș Neagu)</p> <p>3. Element predicativ suplimentar este și verbul la modul gerunziu care stă după verbul-predicat și exprimă o acțiune paralelă și simultană cu acesta:</p> <p>Venea spre mine citind ziarul. (<i>Venea spre mine¹ / și citea ziarul.²</i>)</p>

Propoziția subordonată circumstanțială de mod (modală) (CM)

Rolul în frază	Îndeplinește rolul unui complement circumstanțial de mod , arătând cum se desfășoară acțiunea sau cum se prezintă o însușire exprimată prin propoziția regentă.
Cuvântul determinat din propoziția regentă	<ul style="list-style-type: none"> Verb: A citit compunerea¹/ cum a putut.²/ Locuțiune verbală: A luat-o la sănătoasa¹/ cât îl țineau picioarele.²/ Adjectiv: Tu din tânăr¹/ precum ești²/ Tot mereu întinerești.¹/ (M.Eminescu) Adverb: Mai bine să fie¹/ ce zice baba²/ decât ce arată visul meu.³/ (M.Sadoveanu)
Felul și elementele jonctionale	<ul style="list-style-type: none"> Subordonată circumstanțială modală propriu-zisă – arată fie modul cum se desfășoară acțiunea exprimată printr-un verb, fie calitatea sau cantitatea unei acțiuni sau însușiri. Este introdusă prin: cum, precum, cât, după cât, ce, fără să. În caz de incendiu fiecare se salvează¹/ cum poate.²/ Precum ai aflat și tu,¹/ el este campionul.²/ Dumneata, nevastă,¹/ după cât văd eu,²/ ești pornită pe lungă cale.¹/ (M. Sadoveanu) De neașteptat¹/ ce a fost²/ n-a putut evita accidentul.¹/ A sosit pe neașteptate,¹/ fără să ne dea măcar un telefon.²/ Subordonata circumstanțială modală comparativă de egalitate sau de inegalitate – arată printr-o comparație cum se desfășoară acțiune sau cum este însușirea exprimată în propoziția regentă. Elementele relaționale sunt: cum, precum, decât. Cum nu se dă scos ursul din bârlog,¹/ ... așa nu mă dam eu dus din Humulești.²/ (I. Creangă) Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr,¹/ Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr.²/ (M.Eminescu). Subordonată circumstanțială modală de măsură – arată măsura acțiunii sau cum însușirea din regentă se dezvoltă treptat, în raport cu acțiunea exprimată în propoziția subordonată. Este introdusă prin: pe măsură ce... (în aceeași măsură), cu cât ... (cu atât), de ce ... (de ce). Pe măsură ce se apropie iarna,¹ animalele din pădure își găsesc hrana tot mai greu.²/ Cu cât citești mai mult,¹/ cu atât cultura ta se lărgeste.²/
Corelative în regentă	În propoziția regentă pot apărea adverbe și locuțiuni adverbiale corelative: asa, atât, tot așa, tot atât, în aceeași măsură, etc . Cum ai făcut tu, ¹ / așa vom proceda și noi. ² / Cu cât mergi mai repede, ¹ / cu atât vei ajunge mai din timp acolo. ² / Pe măsură ce îl cunoști, ¹ / în aceeași măsură poți descoperi calitățile lui. ² /
Topica	Poate sta atât înainte, cât și după regentă. (Vezi exemplele de mai înainte.)
Punctuația	De obicei se desparte prin virgulă de renetă. Nu se desparte prin virgulă când corelativul asa stă înaintea adverbului relativ cum :

	A acționat așa ¹ / cum l-am sfătuit. ² /
Observații	<p>1. Propoziția circumstanțială modală comparativă apare în frază ca al doilea termen al unei comparații de egalitate sau de inegalitate.</p> <p>2. Uneori corelativul așa și adverbul relativ cum se despart prin virgulă de propoziția regentă, dar și în acest caz adverbul corelativ așa face parte din propoziția regentă: Învață mult, așa¹/ cum s-a obișnuit în copilărie.²/</p> <p>3. Adverbul relativ cum, în afară de subordonată circumstanțială modală, mai poate introduce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Subordonată subiectivă: S-a știe¹/ cum vei proceda la examen.²/ • Subordonată predicativă: Întrebarea este¹/ cum vei proceda la examen.²/ • Subordonată completivă directă: Știu¹/ cum vei proceda la examen.²/ • Subordonată completivă indirectă: Mă gândesc¹/ cum vom proceda la examen.²/ • Subordonată atributivă: Modul¹/ cum ai procedat la examen²/ nu mi-a plăcut.¹/ • Subordonată circumstanțială temporală: Cum am terminat treaba,¹/ ne-am odihnit puțin.²/ • Subordonată circumstanțială de cauză: Cum n-a venit el la mine,¹/ m-am dus eu la el.²/

Verificați-vă cunoștințele!

1. Identificați complementele circumstanțiale de mod și spuneți prin ce parte de vorbire sunt exprimate:

- a. Îi foșnea uscat pe frunze poala lung-a albei rochii. (M.Eminescu)
- b. A țesut subțire pânza străvezie ca o mreajă. (M. Eminescu)
- c. Atunci calul zboară lin ca vântul. (I.Creangă)
- d. Dacă nu știi, ți-aș arăta / Din bob în bob amorul. (M.Eminescu)
- e. Era miloasă din cale-afară. (I. Creangă)
- f. Gogâlt, gogâlt, gogâlt, îi mergeau sarmalele întregi pe gât. (I.Creangă)
- g. Vă rog să nu trageți fără avertisment și, mai ales, fără a vă convinge în prealabil cu cine aveți de-a face. (Ion Băieșu)

2. Spuneți ce funcție sintactică au cuvintele tipărite cu litere cursive:

El este *frumos*.

El cântă *frumos*.

El este *ca un elev* model.

El se poartă *ca un elev* model.

3. Identificați subordonatele circumstanțiale modale:

- a. Astfel s-a frământat, fără să i se aline gândurile și fără să primească vreo carte de unde aștepta. (M. Sadoveanu)
- b. Nu-i ca în sus pe Tarcău, unde oamenii trăiesc cum au apucat și cum îi taie capul. (M.Sadoveanu)
- c. Șeful gării alerga cât îl țineau picioarele după un câine care fugărea o găină. (Panait Istrati)

4. Completați propoziția subordonată cu câte o propoziție regentă în așa fel ca să fie, pe rând, propoziție subordonată circumstanțială de mod, subordonată subiectivă, completivă indirectă, atributivă:

..... *cum poți tu rezolva această problemă.*

5. Formulați două propoziții cu complemente circumstanțiale de mod exprimate prin verbe (la gerunziu și infinitiv); transformați complementele circumstanțiale de mod în subordonate circumstanțiale modale. Explicați cum ați procedat.

Complementul circumstanțial de cauză (Ccz)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care determină un verb sau adjectiv, arătând cauza unei acțiuni, a unei însușiri sau a unei stări.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: Calul tresărise de spaimă. (M.Sadoveanu) • Locuțiune verbală: M-a dus de nas din cauza nerușinării sale. • Adjectiv: L-a găsit sub trei grăunțe / Mort de inaniție. (G.Topârceanu)
Exprimarea complementului circumstanțial de cauză	<ul style="list-style-type: none"> • Substantiv în cazurile acuzativ precedat de propoziții sau locuțiuni prepoziționale (de, din, pentru, la, pe, din cauză de, din motiv de), genitiv (cu locuțiunile perpoziționale din cauza, din pricina) și dativ cu prepoziția datorită: Animalul a înghețat de frig. Nu s-a prezentat la lupte din lașitate. Din cauză de boală n-a venit. Am întârziat din cauza autobuzului. Mașina a derapat datorită poleiului. • Pronume în cazurile acuzativ, genitiv și dativ, precedat de aceleași propoziții și locuțiuni prepoziționale ca și substantivul: Am fost certat pentru el (pentru dumnealui, pentru acesta, pentru ai mei, pentru altul). Am lipsit din cauza lui (din cauza dumnealui, din cauza acestora, din cauza alor tăi, din cauza altora). Din cauza cui ai lipsit? Nu știu¹ / din cauza cui a lipsit.² Am alunecat datorită lui (datorită dumnealui, datorită acestora, datorită altora). • Adjectiv propriu-zis în acuzativ precedat de prepoziția de: Nu mai putea merge de flămând. • Numeral cu valoare substantivală în acuzativ, genitiv și dativ, cu aceleași propoziții și locuțiuni prepoziționale ca și substantivul: S-a supărat pentru cei doi (pentru cel de-al doilea, pentru amândoi). A pierdut startul din cauza celor doi (din cauza celui de-al doilea, din cauza amândurora). A alunecat datorită celor doi (datorită celui de-al doilea, datorită amândurora). • Verb la modurile nepersonale: <ul style="list-style-type: none"> ○ gerunziu: Întârziind, n-a mai intrat la oră. ○ infinitiv perfect: Era nemulțumit pentru a nu fi reușit. ○ participiu: Nu mai putea de obosită. • Adverb cu prepoziția de și locuțiune adverbială: De încet cum vorbește, nu-l înțeleg. De aceea n-a venit, că a fost bolnav.

Topica	Poate sta atât înainte, cât și după cuvântul determinat.
Observații	<p>1. Verbul copulativ a fi la modul gerunziu, are funcția de complement circumstanțial de cauză împreună cu un nume predicativ: Fiind bolnavă, colega mea alipsit de la școală.</p> <p>2. Locuțiunile adverbiale de aceea, de asta, pentru aceea, pentru asta, de ce, pentru ce sunt complemente circumstanțiale de cauză sau de scop după cum propoziția în care apar este regenta unei subordonate cauzale sau regenta unei subordonate de scop. Altfel spus: dacă după propoziția regentă apare o subordonată cauzală, locuțiunile adverbiale menționate îndeplinesc funcția de complement circumstanțial de cauză; dacă după propoziția regentă apare o subordonată finală, acestea îndeplinesc funcția de complement circumstanțial de scop:</p> <p>De aceea n-a venit, ¹/ fiindcă a fost bolnav²/</p> <p>Propoziția (2) este o subordonată circumstanțială de cauză; prin urmare, de aceea este complement circumstanțial de cauză în propoziția regentă.</p> <p>De aceea n-a venit, ¹/ ca să-mi aducă cartea înapoi.²/</p> <p>Propoziția (2) este subordonată circumstanțială de scop (finală); prin urmare, de aceea este complement circumstanțial de scop în propoziția (1), care este regentă.</p>
Punctuația	<p>1. Despărțirea prin virgulă este obligatorie dacă este antepus termenului regent și este reluat printr-un corelativ sau dacă este exprimat printr-un verb la modul gerunziu: De teamă(,) de asta n-a venit. Întârziind(,) n-a mai intrat la oră.</p> <p>2. În rest, folosirea virgulei depinde de importanța pe care i se acordă complementului circumstanțial de cauză în comunicare: Tremura de frig. Nu s-a dus(,) de proastă.</p>

Propoziția subordonată circumstanțială de cauză sau cauzală (CZ)

Rolul în frază	Correspunde unui complement circumstanțial de cauză, arătând cauza unei acțiuni sau a unei însușiri exprimate prin propoziția regentă.
Cuvântul determinat din regentă	<ul style="list-style-type: none"> Verb: Terminați discuțiile inutile¹/ <u>că</u> voi nu vă pricepeți la astea.²/ Locuțiune verbală: A luat-o la sănătoasa¹/ <u>fiindcă</u> îi era frică de noi.²/ Adjectiv: Era supărat și mâhnit¹/ <u>fiindcă</u> n-a mai auzit nimic despre fiul lui.²/
Elementele joncționale	<ul style="list-style-type: none"> Conjunții subordonatoare: că, căci, deoarece, fiindcă, întrucât, dacă, de. A rămas acasă,¹/ <u>deoarece</u> a fost bonav.²/ <u>Dacă</u> ești bolnav,¹/ de ce vii la școală?²/ Nu se pregătește pentru ore,¹/ <u>că</u> e leneș.²/ Locuțiuni conjuncționale: pentru că, din cauză că, din pricină că, din moment ce, de vreme ce, o dat ce, câtă vreme, etc. <u>Câtă vreme</u> plouă,¹ nu ne putem duce la excursie.²/ <u>Din cauză că</u> a vorbit,¹/ a fost pedepsit.²/ Adverbe relative cu valoare de conjuncție: cum, când, unde. <u>Cum</u> nu cunoașteți drumul,¹/ vă puteți rătăci.²/ <u>Când</u> nu învață,¹/ cum o să știe?²/ Pronume relative (care, ce, cât, câți, câtă, câte) precedate de prepoziția de și locuțiunile prepoziționale din cauza, din pricina: N-am putut intra,¹/ <u>de câți</u> au intrat fără bilet.²/ N-am refuzat-o,¹/ <u>de ce</u> crezi tu.²/
Corelative în regentă	În propoziția regentă apar uneori locuțiunile adverbiale corelative de aceea, de asta, pentru aceea, pentru asta: <u>De aceea</u> (de asta, pentru aceea, pentru asta) nu ne a scris, ¹ / <u>pentru că</u> nu cunoștea adresa noastră. ² /
Topica	Poate sta atât înainte, cât și după regentă. Au topică fixă subordonatele cauzale introduse prin că, căci (după regentă) și cum (înaintea regentei) : Nu am venit, ¹ / <u>că</u> am fost bolnav. ² / <u>Cum</u> am fost bolnav, ¹ / n-am venit. ² /
Punctuația	Se desparte prin virgulă indiferent de poziția ei față de regentă.
Observații	<p>Conjunțiile și locuțiunile conjuncționale deoarece, fiindcă, căci, întrucât, de vreme ce, din moment ce, din cauză că, din pricină că, pe motiv că, pentru că sunt specializate pentru subordonata cauzală (nu introduc alte feluri de subordonate)</p> <p>Predicatul subordonatei cauzale nu poate fi niciodată exprimat prin verb la modul conjunctiv.</p> <p>Subordonata cauzală introdusă prin dacă apare mai ales în fraze interogative: <u>Dacă</u> plouă așa tare,¹/ de ce îl mai aștepți?²/</p>

Complementul circumstanțial de scop (Csc)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care arată scopul unei acțiuni.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: M-am dus la piață pentru a cumpăra legume și fructe. • Locuțiune verbală: Am luat loc pentru a urmări spectacolul.
Exprimarea complementului circumstanțial de scop	<ul style="list-style-type: none"> • Substantive în cazul acuzativ precedate de prepozițiile pentru, spre, la, întru, după și de locuțiunea prepozițională în scop de; în cazul genitiv precedate de locuțiunile conjuncționale în vederea, în scopul, în ideea, în intenția: Umblă după cumpărături prin piață. Învăță în vederea examenului. • Pronume în cazurile acuzativ și genitiv însoțite de prepozițiile și locuțiunile prepoziționale menționate: Pentru el (pentru dumnealui, pentru ai mei, pentru aceștia) am făcut toate acestea. Ion va avea examene și se pregătește intens în vederea lor (în vederea acestora) • Verbe la modurile nepersonale: <ul style="list-style-type: none"> ○ infinitiv precedate de prepozițiile și locuțiunile prepoziționale pentru, spre, cu (în) scop de, în intenția de, în ideea de: Citește mult spre a cunoaște lumea. Citește mult în intenția de a cunoaște lumea. ○ Supin: A mers acolo la vânat. • Adverbe și locuțiuni adverbiale: înadins, dinadins, de aceea, de asta, pentru aceea, pentru asta: De aceea (de asta, pentru aceea, pentru asta) studiază.
Topica	Poate sta înainte sau după cuvântul determinat, dar de obicei stă după cuvântul regent.
Punctuația	<p>În mod obișnuit nu se desparte prin virgulă.</p> <p>Complementul circumstanțial de scop așezat după termenul regent se desparte prin virgulă numai dacă este anticipat prin corelativ:</p> <p>De aceea muncește, pentru a câștiga bani.</p>

Propoziția subordonată circumstanțială de scop sau finală (CS)

Rolul în frază	Îndeplinește rolul unui complement circumstanțial de scop și arată scopul acțiunii exprimate prin regentă.
Cuvântul determinat în regentă	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: În vremea aceasta, moș Dănilă aștepta la stână¹/ să coboare ciobanii cu oile,²/ ca să le adape.³/ (Gala Galaction) • Locuțiune verbală: Cu toții am pus mâna¹/ ca să-l ajutăm la nevoie.²/ • Interjecție: Hai cu noi¹/ să le dăm o mână de ajutor.²/
Elemente joncționale	<ul style="list-style-type: none"> • Conjunctii și locuțiuni conjuncționale: să, ca să, de, pentru ca să, ca nu cumva să, pentru ca nu cumva să: Rogu-te, mână mai tare, moș Luca ...¹/ să nu se mai uite satul ca la urs la noi.²/ (Ion Creangă) Mi-am întins brațele¹/ ca să-l îmbrățișez.²/ M-am dus la librărie¹/ de am cumpărat cărți.²/ Am călătorit o zi¹/ pentru ca să ajung aici.²/ În fiecare dimineață mă scol devreme¹/ ca nu cumva să ajung cu întârziere la școală.²/
Adverbe corelative	Uneori în regentă apar locuțiunile adverbiale corelative de aceea, de asta, pentru asta, pentru aceea: De aceea am venit la tine, ¹ / pentru ca să mă ajuți . ² / Pentru ca să mă ajuți , ¹ / de aceea am venit la tine. ² /
Topica	Poate sta atât înainte, cât și după regentă.
Punctuația	Atunci când stă după regentă nu se desparte prin virgulă decât dacă apare un corelativ: Am venit la tine ¹ / să mă ajuți . ² / De aceea am venit la tine, ¹ / să mă ajuți . ² / Atunci când stă în fața regentei, de obicei se desparte prin virgulă.
Observații	<p>1. Propoziția circumstanțială de scop introdusă prin de apare mai ales în vorbirea populară și arată, spre deosebire de cele care au predicatul exprimat prin verb la conjunctiv, că acțiunea se realizează în mod sigur: A venit¹/ să aducă apă.²/ (A venit, dar nu e sigur că a adus apă.) A venit¹/ de a adus apă.²/ (A venit să aducă apă și a și adus-o.)</p> <p>2. Grupurile de cuvinte în scopul să, cu scopul să nu sunt locuțiuni conjuncționale; conjuncția să introduce o subordonată atributivă pe lângă termenul regent scopul: Am venit în scopul¹/ să rezolvăm împreună problema.²/ AT. (în scopul rezolvării problemei)</p>

Complementul circumstanțial condițional (Cdț)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care arată condiția de care depinde realizarea unei acțiuni sau existența unei însușiri.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: <i>Învățând</i> vei reuși. • Adjectiv: <i>În locul vostru</i>, noi am fi fost mai atenți la semnele de circulație.
Exprimarea complementului circumstanțial de cauză	<ul style="list-style-type: none"> • Substantivele caz, condiție, eventualitate, ipoteză în cazul acuzativ, precedate de prepozițiile <i>în, cu</i>: <i>În cazul</i> îmbolnăvirii sale, anunță-mă și pe mine. <i>În eventualitatea</i> sosirii lui, mă duc și eu acolo. • Substantive abstracte în cazul acuzativ precedate de locuțiunea prepozițională <i>în caz de</i>: Medicamentul acesta se folosește numai <i>în caz de nevoie</i>. • Substantive nume de ființe în cazul genitiv precedate de locuțiunea prepozițională <i>în locul</i>: <i>În locul lui Dan</i>, eu n-aș fi plecat. • Pronume în cazul genitiv precedate de locuțiunea prepozițională <i>în locul</i>: <i>În locul lui (în locul dumnealui, în locul acestuia, în locul alor voștri)</i> eu aș fi plecat. • Adjective pronominale posesive în cazul acuzativ precedate de locuțiunea prepozițională <i>în locul</i>: <i>În locul tău</i>, eu n-aș fi acceptat propunerea lui. • Numerale cu valoare substantivală în cazul genitiv precedate de locuțiunea prepozițională <i>în locul</i>: <i>În locul celor doi (în locul celui de-al doilea, în locul amândurora)</i>, eu aș fi rezolvat problema. • Adverbele altfel, altminteri, când exprimă contrariul celor exprimate într-o propoziție anterioară: Să vii repede. <i>Altfel</i> nu te voi aștepta. • Verbe la modul gerunziu: Strigând tot timpul, vei răguși.
Topica	De obicei, stă înaintea termenului regent, dar poate sta și după acesta (vezi exemplele anterioare). Poate fi intercalat: Eu, <i>în locul lui</i> , aș fi plecat.
Punctuația	<p>Când este așezat la începutul comunicării, de obicei se desparte prin virgulă (vezi exemplele anterioare).</p> <p>Când este așezat după termenul regent, nu se desparte prin virgulă: Armamentul este utilizabil numai <i>în caz de nevoie</i>.</p> <p>Când este așezat între subiect și predicat, subiectul fiind antepus predicatului, se izolează prin virgule (vezi propoziția de la topică).</p>

Propoziția subordonată circumstanțială condițională (CDȚ)

Rolul în frază	Este subordonata care exprimă o condiție sau o ipoteză de a cărei îndeplinire depinde realizarea acțiunii sau a unei însușiri din regentă.
Cuvântul determinat din propoziția regentă	<ul style="list-style-type: none"> Verb: <u>Dacă</u> dorești,^{1/} vino pe la mine.^{2/} Locuțiune verbală: <u>Dacă</u> vei avea timp,^{1/} să iei parte și tu la adunare.^{2/} Adjectiv: Echipamentul acesta este util,^{1/} <u>în caz că</u> mergi și tu la munte.^{2/} Interjecție: Hai și tu cu noi,^{1/} <u>dacă</u> ai timp.^{2/}
Elemente relaționale	<ul style="list-style-type: none"> Conjunții și locuțiuni conjuncționale (dacă, de (cu sensul de dacă), să, în caz că): <u>De</u> treci codri de aramă,^{1/} de departe vezi albind.^{2/} (M.Eminescu) <u>Dacă</u> ai timp,^{1/} treci pe la mine.^{2/} <u>În caz că</u> nu vine,^{1/} rămân și eu acasă.^{2/} <u>Să</u> fi avut mai mult timp,^{1/} te-aș fi vizitat.^{2/} Adverbul relativ când (cu sensul de <i>dacă</i>): <u>Când</u> nu te-aș fi ascultat,^{1/} o păteam și mai rău.^{2/} Juxtapunere: <u>Ai</u> carte,^{1/} ai parte.^{2/} (Dacă ai carte, ai parte.)
Elemente corelative	Uneori în propoziția regentă apar adverbele corelative atunci, apoi: <u>Dacă</u> mai ninge mult, ^{1/} atunci ne cam săturăm de iarnă. ^{2/} <u>Dacă</u> nu ne pregătim bine pentru meci, ^{1/} apoi să nu ne așteptăm la un rezultat bun./
Topica	Poate sta atât înainte, cât și după regentă: Îți răspund, ^{1/} <u>dacă</u> -mi scrii. ^{2/} <u>Dacă</u> -mi scrii, ^{1/} îți răspund. ^{2/}
Punctuația	Indiferent de poziția pe care o ocupă în frază, se desparte prin virgulă de regenta ei.
Observații	<ul style="list-style-type: none"> Singurul element relațional specializat pentru subordonata condițională este locuțiunea conjuncțională în caz că (introduce întotdeauna o subordonată condițională). Dacă este o conjuncție universală, care poate introduce: <ul style="list-style-type: none"> o subordonată subiectivă: Nu se știe^{1/} <u>dacă</u> va sosi la timp.^{2/} o subordonată predicativă: Întrebarea este^{1/} <u>dacă</u> va sosi la timp.^{2/} o subordonată atributivă: Întrebarea^{1/} <u>dacă</u> va sosi la timp^{2/} mă preocupă.^{1/} o subordonată completivă directă: Îmi va spune la telefon^{1/} <u>dacă</u> va sosi la timp.^{2/} o subordonată completivă indirectă: Mă gândesc^{1/} <u>dacă</u> va sosi la timp.^{2/} o subordonată cauzală: <u>Dacă</u> ești bolnav,^{1/} rămâi acasă./ o subordonată temporală: <u>Dacă</u> ai trecut munții,^{1/} imediat vezi câmpia.^{2/} Uneori conjuncția dacă lipsește și în acest caz raportul de subordonare se realizează prin juxtapunere și cu o intonație

	<p>specială:</p> <p><i>Ai o cultură generală,</i>^{1/} ești respectat;^{2/} <i>nu ai o cultură generală,</i>^{3/} nu ai stima celorlalți.^{4/} (Dacă ai o cultură generală, ești respectat; dacă nu ai o cultură generală, nu ai stima celorlalți.)</p> <ul style="list-style-type: none"> În stilul oral, subordonata condițională poate fi eliptică de predicat (lipsește predicatul); în acest caz este alcătuită din conjuncția de și adverbul negativ nu: Spune-mi adevărul,^{1/} <i>că de nu,</i>^{2/} renunț la prietenia ta!^{3/} (de nu = de nu spui adevărul) Grupul de cuvinte cu condiția să (că) nu este locuțiune conjuncțională; să și că introduc o subordonată atributivă: Cu condiția^{1/} să <i>citești mai mult</i>^{2/} / te trec la examen.^{1/} AT (Cu ce condiție? Cu care condiție?)
--	--

Complementul circumstanțial concesiv (Ccv)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care arată un fapt ce ar putea împiedica realizarea unei acțiuni sau unei existențe, dar nu o face.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: <i>Cu toate insistențele</i> mele, n-a venit astăzi la noi. • Locuțiune verbală: <i>În ciuda explicațiilor</i> mele, nu și-a dat seama de complexitatea problemei.. • Adjectiv: El este încă viguros, <i>în ciuda vârstei</i>.
Exprimarea complementului circumstanțial concesiv	<ul style="list-style-type: none"> • Substantiv în cazurile: <ul style="list-style-type: none"> ○ acuzativ, precedat de prepoziția <i>fără</i> sau de locuțiunile prepoziționale <i>cu tot</i> (<i>cu toată, toți, toate</i>): <i>Și fără</i> prea mari <i>eforturi</i>, reușeai. <i>Cu toată osteneala</i> mea, nu l-am putut salva. ○ genitiv, precedat de prepozițiile <i>împotriva, contra</i> și locuțiunile prepoziționale <i>în ciuda, în pofida</i>: <i>Împotriva vremii</i> rele, el a pornit la drum. <i>În ciuda ninsorii</i> abundente, meciul s-a jucat. ○ dativ, precedat de prepoziția <i>contrar</i>: <i>Contrar așteptărilor</i>, rezultatele au fost slabe. • Pronume, în cazurile: <ul style="list-style-type: none"> ○ acuzativ, precedat de prepoziția <i>fără</i> și întărit cu adverbul <i>chiar</i>: <i>Chiar fără tine</i> (<i>fără dumnealui, fără ai voștri, acesta</i>) aș fi rezolvat problema. ○ genitiv, precedat de prepozițiile și locuțiunile prepoziționale menționate la substantiv: <i>În pofida lor</i> (<i>în pofida dumnealui, în pofida acestuia, în pofida alor mei</i>) am fost la spectacol. • Adjectiv precedat de adverbul <i>chiar</i>: <i>Chiar accidentat și nerefăcut</i>, tot voi participa la concurs. • Verb la modurile: <ul style="list-style-type: none"> ○ infinitiv, precedat de prepoziția <i>fără</i>: <i>Fără a învăța</i> prea mult, ea totuși a obținut rezultate bune. ○ gerunziu, precedat de adverbul <i>chiar</i>: <i>Chiar mărind</i> viteza, nu ne-a ajuns din urmă. • Adverbe tot, totuși, sau locuțiunea adverbială cu toate acestea (referindu-se la cele spuse anterior): Vine <i>totuși</i> și el. A întârziat. <i>Cu toate acestea</i>, a intrat în clasă.
Observații	<p>Locuțiunile prepoziționale în ciuda, în pofida, cu tot (toată, toți, toate) sunt specifice acestui complement.</p> <p>Uneori în propoziție apare un adverb corelativ: tot, totuși: <i>În ciuda viscolului</i> de afară, tot a ieșit din casă.</p>
Topica	Stă, de obicei, înaintea termenului regent (vezi exemplele de mai sus), dar poate sta și după acesta:

Propoziția subordonată circumstanțială concesivă (CV)

Rolul în frază	<p>Corespunde unui complement circumstanțial concesiv și arată o împrejurare care ar putea împiedica realizarea acțiunii sau existența unei însușiri exprimate în propoziția regentă.</p>
Cuvântul determinat din regentă	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: Joacă bine,¹ / <u>deși</u> este accidentat.² / • Locuțiune verbală: <u>Deși</u> era supărat,¹ / a stat de vorbă cu mine.² / • Interjecție: <u>Cu toate că</u> ești ocupat,¹ / hai totuși până la mine.² / • Adjectiv: El a ieșit învingător,¹ / <u>deși</u> era accidentat.² /
Elementele jonctionale	<ul style="list-style-type: none"> • Conjunctii subordonatoare: să, că, dacă (= chiar dacă), de (= chiar de), deși, măcar: <u>Să-l omori în bătaie</u>,¹ / și tot nu recunoaște.² / Calul,¹ / <u>că-i cal</u>,² / și tot obosește.¹ / <u>Chiar de-i obosit</u>,¹ / tot învață încă.² / • Locuțiuni conjuncționale subordonatoare: cu toate că, chit că, măcar că, chiar că, chiar să, chiar de, fără (ca) să: <u>Cu toate că</u> nu înțelege nimic,¹ / vorbește fără întrerupere.² / Vorbește bine englezește,¹ / <u>fără (ca) să</u> fie englez.² / • Pronume sau adjective relative precedate de adjectivul indiferent: <u>Indiferent ce</u> măsuri vei lua,¹ / el tot va pleca.² / • Pronume sau adjective pronominale nehotărâte: orice, oricine, oricare, oricât (oricâtă, oricâți, oricâte): <u>Orice</u> s-ar întâmpla,¹ / eu tot mă duc acolo.² / <u>Oricâți</u> bani ai avea,¹ / tot nu-ți ajung.² / • Adverbe relative și nehotărâte: cât, cum, unde, oricât, oricum, oriunde: <u>Cât</u> de bogat ar fi,¹ / tot zgârcit rămâne.² / <u>Oricât</u> te vei strădui,¹ / tot nu vei reuși.² / <u>Oricum</u> ar fi timpul,¹ / excursia se va organiza mâine.² / • Prin juxtapunere: <u>Explică-i</u> (¹) / și tot nu înțelege.² /
Elemente corelative	<p>Foarte frecvent, în propoziția regentă apar adverbele corelative tot, totuși, care exprimă ideea de concesie (vezi exemplele de mai sus).</p>
Punctuația	<p>Indiferent de poziția pe care o ocupă în frază, subordonata concesivă se desparte prin virgulă.</p>
Observații	<p>Subordonata concesivă are următoarele elemente jonctionale specializate: deși, cu toate că, chiar dacă, chiar de, măcar să (că, dacă, de), oricât. Foarte rar, subordonata concesivă apare fără element joncțional, raportul de subordonare fiind realizat prin juxtapunere: Vrei,¹ / nu vrei,² / tot trebuie³ / să pleci aclo.⁴ /</p>

Complementul circumstanțial consecutiv (Cst)

Definiția	Este partea secundară de propoziție care arată urmarea sau consecința unei acțiuni sau a unei însușiri.
Cuvântul determinat	<ul style="list-style-type: none"> • Verb: A răspuns <i>de minune</i> la examen. • Adjectiv: Este destul de <i>neatent pentru a greși</i> drumul. • Adverb: Învățase <i>destul pentru a reuși</i> la examen.
Exprimarea complementului circumstanțial consecutiv	<ul style="list-style-type: none"> • Substantive, mai ales abstracte, în acuzativ, precedate de prepozițiile de, până la, spre: Insistă <i>până la disperare</i>. A ratat mult, <i>spre disperarea</i> spectatorilor. • Substantive însoțite de prepoziția de sau până la, care s-au constituit în expresii stabile: <i>de minune, de moarte, până la lacrimi, până la sânge</i>: M-a emoționat <i>până la lacrimi</i>. E bolnavă <i>de moarte</i>. • Verbe la modurile: <ul style="list-style-type: none"> ○ infinitiv, precedate de prepozițiile pentru, spre, până la: E prea slab <i>pentru a reuși</i> la examen. ○ supin (cu prepoziția de): Mănâncă <i>de speriat</i>. • Locuțiunea adverbială de mai mare dragul: Cânta <i>de-a mai mare dragul</i>.
Topica	Stă întotdeauna după cuvântul pe care îl determină. Poate sta, rareori, și înaintea termenului regent, reluându-se printr-un corelativ: <i>De mai mare minunea, așa</i> a învățat.
Punctuația	Nu se desparte prin virgulă de termenul regent când stă imediat după acesta. Când este așezat înaintea termenului regent, sau în poziție intercalată, se desparte prin virgulă
Observații	<p>Complementul circumstanțial consecutiv este utilizat foarte rar, preferată fiind subordonata consecutivă.</p> <p>Complementul circumstanțial consecutiv redă mai expresiv ideea de superlativ al acțiunii sau al însușirii: Mănâncă <i>de speriat</i>. (Mănâncă <i>foarte mult</i>.)</p> <p>Complementul circumstanțial consecutiv poate fi ușor confundat cu complementul circumstanțial de scop când este exprimat prin verb la modul infinitiv:</p> <p>Ei sunt destul de atenți <i>pentru a nu greși</i> drumul. (Cst) Ei au studiat harta <i>pentru a nu greși</i> drumul. (Csc)</p> <p>Cum se pot deosebi? Cst determină un predicat nominal (<i>sunt atenți</i>); Csc determină un predicat verbal (<i>au studiat</i>).</p>

Subordonata circumstanțială consecutivă (CST)

Rolul în frază	Correspunde unui complement circumstanțial consecutiv și arată rezultatul sau urmarea unei acțiuni sau a unei însușiri exprimate în propoziția regentă.
Cuvântul determinat din regentă	<ul style="list-style-type: none"> Verb: S-a antrenat¹/ <u>încât</u> a ajuns cel mai bun sportiv.²/ Adjectiv: Era frumoasă¹/ <u>încât</u> nu te puteai uita la ea. Adverb: Alerga atât de repede,¹/ <u>încât</u> nimeni nu-l putea prinde.²/
Elemente joncționale	<ul style="list-style-type: none"> Conjunții subordonatoare: <u>încât</u>, <u>de</u>, <u>că</u>, <u>ca să</u>: A muncit atât de mult,¹/ <u>încât</u> a obosit.²/ Alerga așa de tare,¹/ <u>că</u> nimeni nu-l putea prinde.²/ Țipa¹/ <u>de</u> te asurzea.²/ E prea diplomat¹/ <u>ca să</u>-l contrazică.²/ Locuțiuni conjuncționale: <u>încât să</u>, <u>pentru ca să</u>, <u>cât să</u>: Proceda așa,¹/ <u>încât</u> să fie auzit de ceilalți.²/ E prea comod,¹/ <u>pentru ca să</u> facă un asemenea efort.²/ Adverbe relative: <u>cât</u>, <u>decât</u>: Plângea atât de tare,¹/ <u>cât</u> ți-era milă de ea.²/
Corelative în regentă	<p>Adverbele <i>așa (de)</i>, <i>astfel (de)</i>, <i>atât (de)</i>, <i>destul (de)</i>, <i>prea</i>, locuțiunile adverbiale <i>în așa fel</i>, <i>până într-atât</i>, <i>într-atât de</i> apar ca elemente corelative în regentă.</p> <p>Cânta <i>așa de (atât de, într-atât de)</i> frumos,¹/ <u>încât</u> toți se minunau.²/</p>
Topica	Stă întotdeauna după propoziția regentă.
Punctuația	<p>De obicei, se desparte prin virgulă de regenta ei.</p> <p>Nu se desparte prin virgulă când este introdusă prin conjuncția <i>de</i> și <i>să</i> și cu corelativul <i>prea</i>, așezate imediat lângă predicatul regentei:</p> <p>Urla¹/ <u>de</u> te asurzea.²/</p>
Observație	Conjuncția <i>încât</i> este specializată pentru subordonata consecutivă.

Lucrare de verificare

1. Se dă textul:

„Dar Păunaș se deșteptase și începuse să plângă și i se părea Agripinei că numai vuietul pârauului acoperea destul de bine țipetele lui.” (Gala Galaction)

Cerințe:

- Subliniați predicatele și identificați felul lor;
- Delimitați fraza în propoziții și precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;
- Analizați sintactic și morfologic cuvintele: *să plângă, vuietul, lui* din fraza dată;
- Dați sinonimele cuvintelor: *veșnic, splendoare, aprig, prieten*;
- Dați antonimele cuvintelor: *liniște, pretutindeni, a ridica, vesel*;
- Alcătuți fraze în care conjuncția *să* introduce: o subordonată subiectivă, o subordonată predicativă, o subordonată atributivă, o subordonată completivă directă, o subordonată completivă indirectă, o subordonată finală, o subordonată condițională și o subordonată concesivă.

2. Să se identifice funcția sintactică a pronumelui și adjectivului relativ-interrogativ *care* din următoarele contexte:

- Vino-n codru la izvorul *care* tremură pe prund. (M.Eminescu)
- Scrie-mi și mie *care* este noul tău număr de telefon.
- Care* om nu ține la viața sa mai mult decât la a altora?
- Există oameni *a căror* experiență de viață este foarte bogată.
- Ultimul film *pe care* l-am văzut m-a impresionat profund.
- L-am cunoscut pe omul *căruia* m-ai recomandat atât de călduros.

3. Să se identifice prin sinonime lexicale sau frazeologice (combinații stabile de cuvinte) sensul verbului predicativ *a fi* din următoarele enunțuri:

- În lumea asta *sunt* femei cu ochi ce izvorăsc scânteii. (M.Eminescu)
- De două luni de zile *este* în concediu medical.
- În Piața Palatului *a fost* un accident mortal.
- Măine *va fi* un an de la căsătoria lor civilă.
- Tu *ești* din Cluj, iar el *este* din București.
- Orice oră de curs *este* de cincizeci de minute.
- Cât *este* un kilogram de banane?
- Pe unde *ați fost* de dimineață și până acum?
- Ce *e* când ți se zbate ochiul stâng?
- Cât *vor fi* lumea și pământul, vor exista și oameni nefericiți.

4. Rescrieți următorul text, corectându-se toate greșelile pe care le conține (indiferent de natura lor):

Ori, dacă se are în vedere însăși faptul că în această probă de extremă finețe câștigarea unui centimetru sau doi se obțin prin eforturi supra-omenești, atunci cele șase centimetri peste recordul mondial reprezintă un lucru extraordinar.

5. Să se arate, prin rescriere, care sunt formele verbale corecte în următoarele enunțuri:

- Justiția nu poate *să absolve* / *să absolveze* pe autorul unei crime premeditate.
- Populația de la orașe *contractă* / *contractează* mai ușor bolile infecțioase.
- Foarte mulți factori *concură* / *concurează* la realizarea unui ideal.
- Astăzi oamenii *manifestă* / *manifestează* nestingherit pentru drepturile lor.
- Literatura nu trebuie *să reflecte* / *să reflecteze* fidel realitatea.
- În studiourile de la Hollywood *se toarnă* / *se turnează* un nou western.

6. Indicați, prin rescriere, care este paronimul potrivit în următoarele enunțuri:
- Alegerea a fost absolut **arbitrară / arbitrală**.
  - Săptămâna viitoare se va întruni comisia **arbitrară / arbitrală**.
  - Reuniunile **familiale / familiare** sunt o plăcere pentru mulți oameni.
  - Industria noastră **carbonieră / carboniferă** este în regres.
  - Zăcămintele **petrolifere / petroliere** sunt o importantă sursă de energie.
  - Primirea care i s-a făcut a fost destul de **glacială / glaciară**.
  - Șederea într-o stațiune balneară este **temporară / temporală**.
  - Climatul **cazon / gazon** a dispărut din școli.
7. Indicați ce fel de propoziții subordonate introduce adverbul relativ **cum** în următoarele fraze:
- Cum** îți vei așterne, așa vei dormi.
  - Vremurile actuale sunt **cum** sunt și nu le poți schimba.
  - Prietenul meu este un om **cum** nu se află pe toate drumurile.
  - Cum** nu mai exista nicio scăpare, armata s-a predat necondiționat.
  - Am văzut **cum** roiesc albinele în jurul florilor.
  - M-am mirat **cum** de n-a venit și el la întrunire.
  - Cum** a crăpat de ziuă, toți au pornit spre vârful înzăpezit.
8. Indicați ce fel de subordonate introduce conjuncția **dacă** în următoarele fraze:
- Dacă**-mi vei scrie câteva rânduri înseamnă că mă mai iubești.
  - Urcând din greu, se gândea **dacă** va rezista până la vârful muntelui.
  - Nu știu precis **dacă** voi mai trece pe acolo la întoarcere.
  - Întrebarea **dacă** vom putea pleca astăzi mă preocupă.
  - Dacă** m-ar ruga și în genunchi, tot nu m-aș mai întoarce la el.
  - Problema este **dacă** se mai poate face ceva.
  - Dacă** vei reuși la examen, și părinții tăi se vor bucura.
  - Dacă** te-ai prins în horă, trebuie să joci.
  - Dacă** ești bolnav, rămâi acasă.
9. Recunoașteți, în frazele următoare, subordonatele circumstanțiale concesive:
- Oricât ai lăcrăma, să știi că ginere ca feciorul dascăliței nu-mi trebuie. (M. Sadoveanu)
  - Avea ochii cârpiți de somn, fiindcă, deși era trecut de amiază, abia se sculase din pat.
  - Joace unul și pe patru / Totuși tu ghici-vei chipu-i, / Și de plânge, de se ceartă, / Tu în colț petreci în tine... (M. Eminescu)
10. Construiți trei fraze în care subordonatele circumstanțiale concesive să fie introduse prin **deși, dacă** și **să**, iar în propozițiile regente să se găsească adverbele corelative **tot** sau **totuși**.

Bibliografie

- Metea, Alexandru, *Limba română esențială*, Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 2003
- Metea, Alexandru, *Limba română pentru elevi*, Editura Helicon, Timișoara, 1993
- Popa, Ion; Popa, Marinela, *Limba română, gramatică, fonetică, vocabular*, Editura Niculescu, București, 2008
- Neamțu, G.G., *Teoria și practica analizei gramaticale*, Ediția a III-a, Editura Paralela 45, Pitești, 2008
- Drașoveanu, D.D., *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1997
- Gruță, Gligor, *Moda lingvistică 2007*, Editura Paralela 45, Pitești, 2006
- Marin, Diana, *Dicționar de paronime*, Editura Steaua Nordului, Constanța, *Gramatica limbii române* (GALR), volumul II, Enunțul, Editura Academiei Române, București, 2005
- Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, (DOOM 2) Editura Univers Enciclopedic, București, 2005

CUPRINS

NOȚIUNI GENERALE DE SINTAXĂ	2
I. Unitățile sintaxei	2
II. Raporturile sintactice.....	3
III. Clasificarea propozițiilor.....	7
a) Clasificarea propozițiilor după structură.....	7
b) Clasificarea propozițiilor după aspectul predicatului	7
c) Clasificarea propozițiilor după scopul comunicării	8
d) Clasificarea propozițiilor după sensul pe care îl au în frază ..	12
e) Clasificarea propozițiilor după rangul din frază	12
Verificați-vă cunoștințele!	13
IV. Corespondența dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate	14
V. Părțile de propoziție și subordonatele corespunzătoare	16
Subiectul	16
Propoziția subordonată subiectivă	18
Predicatul.....	21
Propoziția subordonată predicativă	26
Verificați-vă cunoștințele!.....	28
Atributul	30
Propoziția subordonată atributivă	33
Verificați-vă cunoștințele!	35
Complementul direct.....	37
Propoziția subordonată completivă directă.....	40
Verificați-vă cunoștințele!	42
Complementul indirect.....	43
Propoziția subordonată completivă indirectă.....	45
Verificați-vă cunoștințele!.....	47
Complementul circumstanțial de loc	48
Propoziția subordonată circumstanțială de loc	50
Complementul circumstanțial de timp	51
Propoziția subordonată circumstanțială de timp (temporală) ...	54
Verificați-vă cunoștințele!	56
Complementul circumstanțial de mod	58
Propoziția subordonată circumstanțială de mod (modală).....	61
Verificați-vă cunoștințele!.....	63
Complementul circumstanțial de cauză	64
Propoziția subordonată circumstanțială de cauză	66
Complementul circumstanțial de scop	67
Propoziția subordonată circumstanțială de scop (finală)	68
Complementul circumstanțial condițional	69
Propoziția subordonată circumstanțială condițională	70

Complementul circumstanțial concesiv	72
Propoziția subordonată circumstanțială concesivă	74
Complementul circumstanțial consecutiv	75
Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă	76
Lucrare de verificare	77
Bibliografie	79